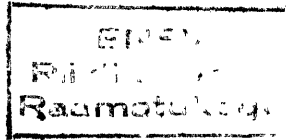

73.

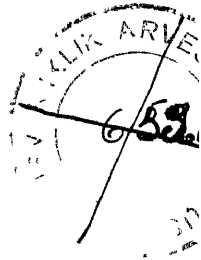
Sp 1 971

Kaubandus-tööstuskoja Teataja

XII aastakäik

1937

~~F 490~~

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 1. XII aastakäik

2. jaanuaril 1937

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . . kr. 2.50
Poolaastas . . . " 1.50
Välismaale . . . " 5.00
Poolaastas . . . " 3.00

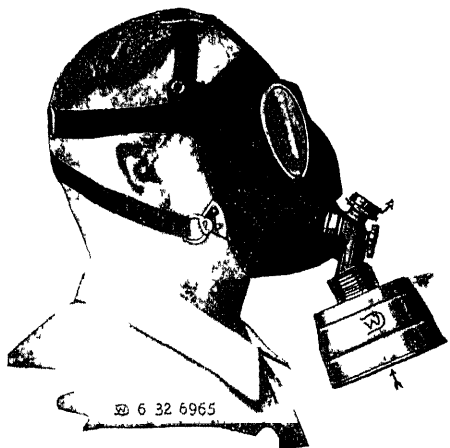
Toimetus ja talitus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20
Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:
Igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . . kr. 30.00
1/2 " . . . " 16.50
1/4 " . . . " 10.00
Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Omal jõul ja visa tööga ka uuel aastal julgelt edasi! Plimamüügi korraldus Soomes. Elektritootmise probleeme. Soome maa- ja väikekaupmeeste organisatsioonid. Põhjapaneva tähtsusega Riigikohtu otsus äride registreerimise ja võõrandamise küsimuses. Majandusliku puutuvaid seadusi ja määrusi. Äride register. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tolliteateid. Tolduainete turg. Välisborsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursiseteid.

Ⓜ 6 32 6965

**ÕHU-, GAASI-,
SUITSU- JA
TOLMUKAIT-
SE VAHENDID**

kaitseväele,
tuletõrjele,
tööstusile jne.

**MAAILMAKUULSA
TEHASE**

DRAEGERWERK-LÜBEK

AINUESINDAJA EESTIS

VICTOR THOEN & Co

TALLINN, KENTMANNI 8. TEL. 459-53

Ⓜ 5 31 6576

Omaval jõul ja visa tööga ka uuel aastal julgesti edasi!

See juhtlause väljendab sügavat elumõistet, puudutades küsimust, mis on meie ühiskondliku elu põhiküsimusi ja millest oleneb suurel määral kogu majandusliku arengu suund. „Omaval jõul ja visa tööga julgesti edasi,“ see viib nii üksikolendi kui ka terve rahva vastu paremale tulevikule. See on üleskutse tööks ja pingutusteks, üleskutse vältida tegevusetust ja omandada visa töö ja õppimise teel suuremaid oskusi tegutsemiseks. See üleskutse asetab need, kes ei soovi rühmata oma ja ühtlasi ka kogu rahva parema tuleviku kasuks, väärtuselt teise järgu kodanike liiki ning ülistab ja hindab neid, kes oma elu sihiks on võtnud väsimatu edasipüüdmise ja tõsise töö.

Ja tööpoolest, õnnetu on see rahvas, kelles töö-rõõmu asemel pesitseb mõni muu vaim, kel puudub usk oma töö ja jõu tulemustesse. Kõikjal maksab elu halastamatu seadus: võidab energilisem ja osavam. Nii võistlevad omavahel üksikolendid, nii võistlevad ka terved rahvad parema koha pärast päikese all.

On huvitav nentida, kuidas filosoofiline mõtlemine rõhutab üksikolendi tähtsust ühiskonna — terve rahva — arengus.

Me teame, et massile on omane püüde kiskuda alla juhtivate isikute tahet, kuna juhid sageli, kui nad tahavad säilitada rahva poolehoidu, peavad kohanduma keskmisele mõttemaailma tasemele ja seega, võib-olla, looma kompromisse oma soovide ja püüetega. Tugev on vaid see, kes seisab üksi, kes ei sõltu massist, kes suudab vabalt arendada oma isiksust ja võimeid vastavate võimaluste piirides.

Tõsi küll, massitegevusest võtavad osa mõnikord ka teovõimelised juhid. Sel juhul on massitegevuse ergutajaks ikka mingisugune salgausek

ja siis kiidab mass pikema jututa heaks juhi tegevuse. Siis osutub n.-n. rahvavõim, mis seisab massitegevuse taga, vaid sõnakõlksuks, mil pole muud ülesannet kui hoida püsti ülalnimetatud salgauseku.

Pole midagi ilusamat kui näha kõiki rahva liikmeid ennast pingutamas töö juures, igaüks oma võimete kohaselt. Paraku ei koida meile see päev veel nii pea. Pigem levib otse vastupidine arusaamine, ja mitte üksnes töölistes, vaid teisteski ühiskonna kihtides. Kõik loodavad meelsamini kogukonna ja riigi peale kui et nad tahaksid saavutada midagi oma isikliku väsimatu töö läbi. Säärane mõtteviis on äärmiselt kahjulik, hävitades sellegi töötahte, mis meil veel on järele jäänud.

Säärase loiduse ja teiste peale lootmise vastu tuleb välja astuda igaühel, kel on arusaamist üksikolendi töö väärtusest ja tähtsusest. Arvamine, et üks ühiskond aita, hävitab vahehaaval meie eraalgatusliku julguse ja surmab initsiatiivi eramajanduse alal tegutsemiseks. Mis see meile lähendab, seda teame küllaltki hästi.

Eraalgatus on ju samuti eluusk, mis on omaks võtnud isikliku tegevuse ja saavutuste põhimõtted. Ainult mehe töö ja tegevus, mehe julgus ja algatusoskus, tema järelejätmatu edasipüüd ning pingutus, see on miljöö — ümbrus — mis iseloomustab eraalgatajaid, olgu nad suured või väikesed. Neil kõigil peaks olema ühtlane mõiste elust: niikaua kui vähegi suudan, ei otsi ma teistelt toetust! Ainult omaval jõul ja visa tööga tahan jõuda edasi! Selles mõttes soovime kõigile majanduslikul alal tegutsevaile inimesile raugemata töötahet ning õnnelikast uut aastat!

Piimamüügi korraldus Soomes.

Tallinna linna sundmäärus piima ja piimasaaduste müügi kohta näeb ette, et 1. juunist 1937. a. rööskpiim ja rööskkoor piimakauplustes ja teistes piimamüügi kohtades ajal, millal väline temperatuur on üle +15°C, tuleb hoida jahutatult jahutuskappides või jääveebasseinides.

Tallinnas kuuluks uue sundmääruse kohaselt ümberkorraldamisele ligemale 700 kauplust, kus müüakse piima ja piimasaadusi, seepärast pole huvituseta puudutada vastavat piimamüügi korraldust Soomes, millest võiksime hankida mõningaid praktilisi kogemusi.

Soomes on piimatavitus väga suur, mis tin-

gib ka korralikku piimatootmist ning süsteematilist piimaga varustamist nii suuremais kui ka vähemais keskuis.

Suuremais Soome linnades piimaga varustamine toimub suuremalt osalt piimatööstuste kaudu, kuna vahest üksikud kauplused saavad piima otseselt tootjalt.

Piima müük on korraldatud saäraselt, et suuremais keskuis on rida piimatööstusi (meiereid), millel on oma piimakaupluste võrk. Peab tähendama, et Soomes piimakauplused on eri kauplused, kus peale piima, koore, või ja juustu võib veel müüa pakitud leiba, karastavaid jooke, mune jne.

Kauplused omavad eranditult korraliku sisustuse, mis enamuses on värvitud valge värviga.

Igas kaupluses on olemas jääbassein (vann), mis seisab seina ääres leti taga. Basseini suurus kõigub $2 \times 0,5$ m vahel, kõrgus on mitte üle 0,5 m. Basseinid on neljanurksed, paksust tsiingitud plekist ning mahutatud vastavasse puukasti, mis on lahtivõetavate seintega. Neis basseinides, kui kaupluses on soojus üle $+10^{\circ}\text{C}$, on külm vesi jääpankadega — piima jahutamiseks.

Väiksemates linnades on piimakauplus vahuksega ühenduses toiduainetekauplusega, kuid piimakauplusel on ikkagi oma sissekäik tänavalt.

Sunduslikku jahutamist kaupluses ei nõuta, sest piim tuleb kauplustesse juba korralikult jahutatuna, kuid iga kaupmehe enda huvides on, et tarvitaaja saaks jahutatud ning korralikku piima.

Helsingis piimamüügikauplused kuuluvad suurematele tarvitajate ühingutele, nagu „Elanto“le“, ning põllumeeste oma piimatööstustele, nagu talumeeste piimakeskuse o/ü., Helsingi meierite o/ü., kel on oma piimakaupluste võrk. Erakaupmehe-piimakaupmehe on Helsingis võrdlemisi vähe. Teistes Soome linnades on piimamüük korraldatud samuti piimatööstuste piimakaupluste võrgu kaudu, kuid neis linnades leidub juba palju rohkem erakaupmeeste piimakauplusi, mida varustavad maa piimatööstused ja üksikud tootjad. Mida väiksem linn, seda rohkem on proportsionaalselt neis erakaupmeeste piimakauplusi.

Suurem enamus piima läheb müügile lahtise piimana, ainult ühe valikuna, kuna pudeleis turustatakse ainult lastepiima ja rasvarikkamaid piima sorte.

Piimakaupluste varustamine suvekuudel jääga sünnib piimatööstuste poolt omal kulul.

Viimaseil aastail on piima tarvitamine Soomes tõusnud, mida ilmekalt näitab Helsingi piimatarvitamine.

Eriti suur tarvidus piima järele on aprilli-, mai-, juunikuus, kuna teistel kuudel piimanõudmine väheneb.

Nii tarvitas Helsingi 1936. a. 9 kuu kohta 80,3 miljonit liitrit piima, kuna 1935. a. vastava 9 kuu kohta oli see arv ainult 72,3 miljonit liitrit, seega oli piimanõudmine üheksa kuu jooksul tõusnud 8 miljonit liitrit.

1920. a., kui Helsingis oli vaid 152.200 elanikku, oli piimatarvitamine ca 40 miljonit liitrit, mis tegi 263 liitrit iga elaniku kohta aastas.

Viis aastat hiljem, s. o. 1925. a., tarvitas linn juba 57,9 milj. liitrit aastas, elanikke oli siis 162.070 ning ühe inimese kohta tuli aastas 357 liitrit.

1930. a. tarvitas Helsingi juba 80,9 miljonit liitrit, elanikke oli 205.833, iga inimese kohta tuli aastas juba 393 liitrit.

1935. a. tarvitas linn 95,6 miljonit liitrit 225.482 elaniku kohta, seega iga inimene tarvitas aastas piima 424 liitrit.

1936. a. tõsis piimatarvitamine ühe inimese kohta ligemale 450 liitri aastas.

Seega on piimatarvitamine viimase 15 aasta jooksul Helsingis tõusnud ligemale 60% võrra.

Samuti on ka teistes Soome linnades piimatarvitamine tõusnud ning see tuleb esijoones panna piima propaganda ning korraliku ja süstemaatilise piima tootmise ja turustamise arvele.

Piima hind ei ole Soomes kallis. Nii kõigub piima liitri hind Smk. 1,60—1,80 vahel, s. o. 13—15 sendini. Kaupmehe kasu selle juures on väike, teenitakse $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ senti liitrit, kuid säärase väikese vahetasuga on võimalik piima müüa ainult suurte läbikäikude juures, sest päevas tõusevad kaupluste läbimüügid 200—300 liitriini.

Kokku võttes peab tähendama, et ka meil võiks piimatarvitamist tunduvalt tõsta, kuid esijoones tuleb hoolitseda korraliku piima tootmise ja korraliku piima jahutamise eest tootjate juures. Piim peab linna tulema juba jahutatult, kaupluses aga tuleb piima hoida kuni tarvitaaja kätte toimetamiseni, milleks on aga küllaldane analoogiliselt Soomele sisse seada jääveebasseinid.

A. M.

Elektritootmise probleeme.

Kommunaal-elektrijõujaamade tegevusest Eestis.

O. Treier, majandusteadlane.

„Üldsuse teenimine“.

Segatüübid.

Praeguse aja rahvamajanduses omab silmapaistva koha n.-n. „üldsuse teenimine“, inglise „public utilities“, saksa „öffentliche Dienstleistungen“. Nende sõnalühendite all mõistetakse kõiki neid majanduse harusid, mis haaravad ta üldsuse huve, rahuldades laiu masse oma toodanguga. Nende majandusharude hulka kuuluvad elektriga, gaasiga ja veega varustamine kui ka liiklemisprobleemide lahendamine. Kõik need käitised on akkumuleeritud suurte kapitalidega ja nende kapitalide tasuvuse aluseks on haarata oma tarvitajate ringide laiu masse.

Käitiste vormid.

Nende majandusharude arengut jälgides näeme suurt võistlust käitise vormi ümber. Erakapitali huvides oli enda kätte saada neid „üldsuse teenimise“ asutusi, et võiks laiade masside varustamisega kindlustada endale kasutoovaid ressursse. Pikapeale sündis aga kirjeldatud aladel ettevõtete ühinemine, milleks sündis peamiselt tehnika areng ja tarvituse tõus. Neil aladel tegutseb aga suures enamuses praegu omavalitsuste või riigi ettevõtteid. See on seletatav kirjeldatud alade erilise joonega: sotsiaalpoliitilise huviga, kuna siin on tegemist kõigi kogukonna või linnaelanike tarviduste rahuldamisega. Põhjenduseks on siin veel asjaolud, et eraalgatuse tegutsemist tahetakse vältida nendes tähtsates majandusalades ka seepärast, et erakapitalide tegutsemine ei oleks võib-olla alati elanike huvides, kui ka seetõttu, et rakendatud alad peaksid olema niivõrd kindlalt ja võimsalt välja arendatud, et nad alati saaksid rahuldada tarvitajaskonna pidevalt kasvavaid nõudeid, mida pidurdatud ressursside vähesus eraalgatusele alati ei võimalda.

Eraettevõtlikkuse kaitseks tuuakse aga alati ette väiteid, et linnade või kogukondade asetamine monopoli seisukorda nendes majandusharudes ei olevat sünnis seetõttu, et vaba majandusliku tegevuse puududes on välja lülitatud tähtis tegur, s. o. vaba võistlus, mis on turuhinna reguleerijaks. Pealeselle toonitatakse veel ettevõtete paindumatust ja raskepärast juhtimises, bürokraatlikku aparati ja suuri fiskaalhuve, mis pidurdavat vastavate alade arengut, kui need ettevõtted on linnade või kogukondade omad.

Neid eraettevõtlikkuse vastuväiteid on mõnelgi pool arvestatud ja seetõttu on ettevõtte vorm välja arendatud sääraselt, et ka erakapital oleks esindatud kommunaal-ettevõtteis. Nii näeme omapärast vormi Ameerikas, s. o. Customer-Ownership-organisatsioon, kus püütakse iga tarvitajat teha ka varustaja elektrijaama aktsionäriks. Omapärast vormi taoteleb ka Saksamaa n.-n. „Gemischtwirtschaftliche Unternehmung“, kus üks osa põhikapitalist on jaotatud eraaktsionäride vahel. Nende võtetega tehakse tarvitajad ise ka nendel aladel omanikuks, olgugi vähemal määral kui pärisomanik-kommunaalasutus ise (vrld. Eesti Panga struktuur).

Hea suhtumise tähtsus.

Ometigi on see äraproovitud tõde, et seega saavutatakse üldsuse head tahet nende ettevõtete arengus kaasaitajad olla, ja vastastikune hea või parem suhtumine on kindlustatud. Ameeriklaste tõde „Good will has a cash value not less important“ (hea tahe (suhtumine) ei ole sugugi vähema tähtsusega kui sularaha) on maksev igal pool, eriti „üldsuse teenimise“ aladel, ja seda peaks olema tähele pandud ka meie oludes.

Elektri tähtsus.

Eeltähendatud „üldsuse teenimise“ aladest on elektritootmine tähtsaimaid küsimusi maailmajanduses. Elektritootmise tähtsus peitub eriti selles, et elektrit võib sobivalt rakendada igal alal, mis haaravad inimest ta eluvormides. Praegune elustandard ei ole mõeldav ilma elektri rakendust arvestamata. Praegu kasvab veel järjekindlalt nende alade arv, kus elekter leiab rakendust, ühtlasi kasvab aasta-aastalt ka elektritoodang. Elektri tähtsust toonitades võib märkida, et riikide käitistoodangu arenemise vaatlusel on sageli kriteeriumi alusteks riigi elektrifitseerimise seisukord ja /tarvitatud kWh-de arv. Meilgi Eestis, vaatamata lühikesele arenemise ajale, on elektrit rakendatud õige laiadest aladesse. Peale tavalise rakendamise valgustamiseks ja masinate käimapanemiseks tarvitatakse elektrit reklaamiks, kodumajapidamises, arstiteaduses, foto- ja filmitööstuses, liiklemises, isegi kirikus ja sõjatehnikas jne., jne.

Elektritoodangu arenemine.

Statistilised arvud näitavad, et, välja arvatud majanduse kriisiaastad, elektritoodang tõuseb igal pool jõudsasti. Aastail 1925—1928 kasvab maailmatoodang 185,6 miljardilt kWh 255,6 miljardini. Sel ajavahemikul oli:

USA	38%	Saksamaa	37,5%
Itaalia	36%	Suur-Britannia	27%

Tootmisviisid.

Elektri produtseerimine baseerub kas veejõujaamadest või soojuselektrijaamadest — oleneb vastava maa looduslikust struktuurist. Koskede rohkuse kasutamise näitena elektri produtseerimisel võiks tuua meie vennasrahva maa Soome. „Voima ja Valo“ nr. 3—1936 andmeil kasutati selleks 1935. aastal 149 suuremat ja vähemat koske, millest suuremaid kasutasid:

1. Imatran Voima O/Y (kasutab Imatra koske)	1935. a. varustas Soomet elektriga	585 milj. kWh
2. Abborrfors O/Y (kasutas Ahvenkoske)	”	106 ” ”
3. Nokia O/Y (kasutas Emäkoske)	”	141 ” ”
4. Karrhula O/Y (kasutas Korkeakoske)	”	56 ” ”
5. Porin Voima O/Y (kasutas Äetsäenkoske, Peevolankoske ja Meskalankoske)	”	50 ” ”

Tootmise andmeid.

Soojusjõujaamadest tarvitatakse kütteeneks mitmeid materjale, nagu kivisütt, pruunsütt, õlisid, turvast, põlevkivi jne.

Võrreldes tarvitatud kWh-de arvu iga elaniku kohta näeme, et see arv on:

Norras	ca. 3000 kWh
Kanadas	1815 ”
Šveitsis	1317 ”
USA-s	942 ”
Saksamaal	480 ”
Suur-Britannias	337 ”
Balkani riikides	20-50 ”
Eestis	90 ” (1935. a.)

Mõned näited põllumajanduses tarvitatud elektri kohta:

Kalifornias	240 kWh iga ha kohta
Rootsis	50 ” ” ” ”
Daanis	50 ” ” ” ”
Belgias	30 ” ” ” ”
Hollandis	30 ” ” ” ”
Prantsusmaal	30 ” ” ” ”

Nii lahkumisevate andmete võrdlusel tuleb muidugi arvestada riikide erinevaid looduslikke eeldusi, nagu rohkete maapõuevarade või veejõu kasutamise võimalused jne.

Keskvarustamise probleem.

Riigi majanduspoliitilisest vaatevinklist vaadatuna võib riikide elektriga varustamist eristada laiaulatuslikuks (ehk keskseks) ja kitsa mapiiriliseks. Esimesel moodusel varustatakse tarvitajaid elektriga võimsate üle-maa-jõujamade ehk tsentraaljõujaamade kaudu, teisel moodusel kohalike jõujaamade kaudu. Esimeste olemasolu on põhjendatud ratsionaalse varustamise sihi juures looduslike eelduste kasutamisega, kas veejõu või kütteenete küllaldaste tagavarade juures. On kindel, et üle-maa-jõujaama korral on garanteeritud majanduslikele kalkulatsioonidele rajatud tootmisprobleemi lahendus. Saavutatakse elektrihinna odavus, mis on tingitud suurest kulude kokkuhoiust ühe jaama olemasolul paljude jaamade asemel. Tsentraaljõujaamad olenevad nende otstarbekohasest asukohast riigis võivad olla väga ratsionaalsed elektriga varustamisel, kuna tehniline areng sammub kontsentreerimise teed. Ometi meie oludes on ka siin „suur aga“. Pidur peitub siin poliitilistes kaalutlustes sõja puhuks, mille tõttu vähesed riigid julgevad riskeerida nende kavade läbiviimisel. Arvatavasti seesama tegur on mänginud otsustavat osa ka meie oludes. Vastasel korral ei pruugiks imestada, et ka meie põlevkivitööstuse-rajoonis oleks võinud leiduda üks ja ainuke üle-maa-jõujaam. Ilma poliitiliste piduriteta oleks praktiliselt lahendatav isegi Euroopa elektriga keskvarustamine peamiselt Skandinaavia koskede veejõu rakenduse teel. Tuleb mees pidada, et näit. Norra veejõust on rakendatud senini töö ainult 15% ja Rootsi veejõust 22%.

Igatahes võiks loota, et elektriga keskvarustamisel ei ole viimne sõna veel kaugeltki öeldud, ja võib-olla parem lahendus peitub ühe elektrijaama asemel kahe, kolme või nelja jaama ehitamises, kusjuures kõik jaamad on üksteisele ka reserviks.

Hinnapoliitika.

Elektriküsimuste hulgas on laiematele kihidele põnevaimaks küsimuseks hinnapoliitika ehk elektritariifide probleem. On palju umbusku, teadmatust ja ebaõigeid eelarvamisi laias tarvitajate peres selle küsimuse arutlemisel. Kaasa mõjuvad kahtlustusteks enamasti elektrijaamade monopoliline struktuur ja hindade mitmekesisus. Arvatakse olevat ülekohutune see viis, et üks maksab sama kauba eest rohkem kui teine (vrdl. tööstustariif ja valgustustariif). Selle „käärivahe“-probleemi ja üldiselt hinnapoliitika küsimuse selgitamisel oleks elektrijaamade

madel enestel veel palju selgitustood ara teha. Eriti on öeldu maksev Eesti oludes, kus peetakse lähema selgitustöö vajadust üleliigseks ega osata hinnata küllalt tähtsaks tarvitajaskonna eespoolnimetatud „good will'i“ (head suhtumist). Seetõttu leidub meie oludes ka nurinat ja umbusku nende küsimuste kohta väga laialt.

Tähendagem, et hinnaküsimusele lahenedes olgu alla kriipsutatud teadlik süvenemine ja teaduslik analüüs. Ilma selleta võib kergesti jätta arvestamata neid tegureid, mis hinna kujunemisel mangivad suurt osa. Neist tegureist võiks nimetada:

1. Kapitalide hiiglaslikku suurust, mis tuleb investeerida elektrijaamade jõumasinasse nende muretsemisel ja reservi kindlustamisel.
2. Investeeritud kapitali suurust, mis on mahutatud kaablivõrgu muretsemiseks.
3. Elektrijaamade tippkurvi tegutsemist õige lühikesel ajavahemikul.
4. Suuri elektrikadusid elektrijuhtmeis ja transformaatoris jne.

Nende küsimuste illustreerimiseks võib esitada värske juhu meie oludest. Tallinna Linna Elektrijaamale lubati äsja linnavolikogu poolt muretseda uus jõumasina 10.000-kW võimega. See läheb maksma kaugelt üle poole miljoni krooni. Tarvidus selle masina järele on väga suur, kuna praegu jõujaama tippkoorem on üle 6000 kW, reservi jääb ainult veel pool nimetatud võimest. Tartu Linna Elektrijaam on selles mõttes paremas seisukorras. Läänud aastal oli elektrijaama võime 5550 kW, kuna tegelik tippkoormatus ulatus 2125 kW-ni.

Suurt kapitali akumulereerimist nõuab ka kaablivõrk. Näiteks Tallinna Linna Elektrijaamas oli kaablivõrgusse mahutatud kapitali 1. apr. 1936. a. 2,5 miljonit krooni kaablivõrgu üldpikkuse 258,4 *) km juures. Tartus on kaablite pikkus jõujaama Ulilas asumise tõttu veelgi suurem — 363,9 km.

Õige suured on elektrijaamade lisakulud arvestades tippkoormatuse lühikest kestust. Andmed näitavad, et Tallinna Linna Elektrijaam tootis 1935/36. a. 18,25 milj. kWh, kusjuures koormatuse tipp oli 5500 kW. Alatise koormatuse 5500 kW juures oleks elektrijaam töötnud ainult 3318 tundi, s. o. ca neli ja pool kuud ehk 38% tervest aastast, mis ajal ta tegelikult töötas. Tartu Linna Elektrijaam tootis samal aja-

vahemikul 6,5 milj. kWh ja tippkoormatus oli 2125 kW. Selle koormatuse juures alatiselt töötades oleks tarvis tootmiseks aega kulutada ainult 3063 tundi, s. o. 4,3 kuud ehk 36% tervest aastast. Nii näeme, et jõujaama koormatus on tingimata olnud kõrkuv, sest mõlemad jaamad on olnud tööel tegelikult terve aasta — 8760 tundi. See elektrijaamadele omane tarviline kindel valmisolek igal ajal ilma ette teatamata tarviduse rahuldamiseks on õige kulukas investeerimiste, amortisatsiooni ja töökulude näol. Pealeselle tuleb võtta arvesse, et elekter oma iseloomult läheb suurelt lahku harilikust kaubast seetõttu, et kauba tootmine ja tarvitamine sünnib ikka samal ajamomendil. Seetõttu ei ole võimalik lattu toota.

Mis puutub elektrikadudesse, siis on teada, et mitte kõike seda kaupa ei saa tarvitada ega müüa, mida toodetakse, vaid kadudeks tuleb arvestada umbes 15%. Läänud eelarveaastal oli Tallinna Linna Elektrijaamal vastav arv 10,15%, Tartu Linna Elektrijaamal 14%. Selle protsendi allaviimiseks võetakse ette järjekindlalt tehnilisi taiendusi.

Kõik nimetatud tegurid avaldavad otsesest mõju omahinna kujunemisele, mis on seega erinev teiste kaupade omast. Omahinna kalkulasioonid on aga igal pool põhialuseks elektritariffidele, olgugi et siin tuleb veel arvesse võtta seda väärtuse tähtsust, mis elekter omab teatud tarvituse juures, või kui tähtsa töö jaoks on elektrit rakendatud. Seda majanduslikku põhialust tõstavad esile mitmed teadlased, nagu prof. van Cauwenberghe, dr. Kirchhoff j. t.

Seetõttu on loomulik, et paratamatult on tarvitusel ühe ja sama kauba kohta eri tariifid. Omahinnast olenedes peab näiteks alandama hinda:

- 1) kõrgpinge-elektri müügi korral,
- 2) suurte kvantumite tarvitamise korral,
- 3) korrapärasema tarvituse korral (elektrijaam saab rakendada end juba ette suurema osa tööstuste, liiklemisvahendite (tramm) tarvitamisel jne.; just sel põhjusel saab ka tööstuselektrit müüa odavamini kui valgustuselektrit),
- 4) sel ajal, kui elektrijaam on minimaalselt koormatud (sellesse kategooriasse kuuluvad öine elektritarvitus, majapidamis-elektri tarvitus jne.).

Kõigi nende küsimuste selgituse töö korral kaoksid ka põhjendamatud etteheited roõvpoliitikast, eriti sel korral, kui väidetakse, et toodetud elektri kWh maksab endal ainult 3 senti,

*) Andmed Tallinna Linna Elektrijaama ja Tartu Linna Elektrijaama kohta on võetud nende jaamade aruandest.

kuid selle eest võetakse mitu korda rohkem hinda. Siis ei saaks opereerida enam nii lihtlabaste eksiarvamistega.

Elektrijaamade endi seisukohalt on tariifi poliitika rakendus äärmiselt tähtis. Õige tariifi poliitika peab aitama kaasa koormatuse ühtlasemaks ja korrapärasemaks muutmisel, kusjuures ideaalne elektrijaama koormatusgraafik kujutaks endast sirgjoont 24 tunni kestes. Uurimustele selles suunas pühendavad elektrijaamad igal pool palju aega ja energiat. Illustreerimiseks võiks tuua näitena selle veejõul töötava Šveitsi elektrijaama, kes oma tarvitajatele väga odava hinnaga veesoojendajaid (boilereid) üürides suutis niivõrd tõsta öist elektritarvitust, et see isegi ületas endise õhtuse tippkoormatuse. Seega oli õnnestunud tunduvalt pikendada tippkoormatuse kestust ja ühtlustada koormatus-graafikut. Pärast tehtud kalkulatsioonide najal leitud veel seda, et kui neid boilereid oleks kingitud igale tarvitajale, oleks tulu sellest tehingust olnud ikkagi kaunis suur.

Täiesti ärilistest kaalutlustest on lähtunud ka Riia Linna Elektrijaamas. Seal on organiseeritud suurejooneline majapidamis-elektriaparatuuride müük mitmeaastase järelmaksu moodusega. (Järelmaksu kasseeritakse koos elektriarvega.) Seetõttu on tõusnud eriti majapidamiselektri müük kõrgele.

Mis puutub suurtesse teenimisvõimalustesse, siis üldiselt ei ole see eriti suur, arvesse võttes investeeritud kapitale ja varanduse väärtust. Selle küsimuse selgitamisele Eesti oludes tulen hiljem veel tagasi.

Asjaajamise laad.

Omaette probleem on elektrijaamade organisatsiooni asjaajamise sisemise kui ka välise laadi (abonentidega asjaajamine) kuju. See küsimus on ka laia tähtsusega, sest see puudutab peaaegu terve linna või terve kogukonna elanikkonda kui elektrijaama tarvitajaskonda. On arusaadav, et elektrijaamade tehnilise külje arenemisega peaks kaasas käima ka mitte vähema tähtsusega asjaajamise ratsionaalne areng. Ka siin peaks punase niidina läbi käima asutuse soliidisusele vastav n.-n. ajakohane asjaajamise soliidus. Alljärgnevalt olgu märgitud mõned avaldumisvormid asjaajamises.

a. Asjaajamise koht, peakontor, asugu kesklinnas kõigile kättesaadavas keskuses. Ei ole sugugi tähtis, et peakontor peaks asuma vabriku juures, mis peab asetsema muidugi linna serval. Liikudes välismaal näeme igal pool soliid-

suselt eeskujulikke hooneid, mis on rakendatud peakontoriks, kus asuvad peale direksiooniruumide installatsioonibüroo- inkasso, kassa, raamatupidamise j. t. asutuse jaoskonnad. Võrreldes pankade ruumidega peaksid elektrijaamadel need olema veelgi esinduslikumad, arvesse võttes elektrijaama tahtsust ja klientide rohkust. Tallinna olud selles mõttes jätavad väga palju soovida, on isegi halvemad teiste linnade omadest.

b. Asjaajamise kord olgu ratsionaliseeritud. Selle all mõistetakse tehniliselt viimisteldud, kuid abonendi seisukohalt võimalikult väikest tüli tekitavat ja kiiret asjaajamist oma mitmesugustes vormides, nagu elektri avamisel, arve ümardamisel, elektritarvituse lõpetamisel jne. Endastmõistetavalt peab ametnike käitumine asjaajamise juures olema laitmatult korrektsuse raamides. Asjaajajate, s. o. ametnike, keskmine tasapind tavalise kiire tempo juures peab ulatuma üle keskmise. Nad peaksid saama erilise ettevalmistuse ja omama küllaldast intelligenti. Ametnike endi huvi töö edukuse ja tapsuse saavutamiseks võiks tõsta kogu maailma tööstus-äriliste ettevõtete eeskujul gratifikatsioonide andmise näol neto-puhaskasust (mujal enamasti umbes 5—10% piirides). Seega sisendatakse ametnikule ta töö tähtsust puhaskasu saamisega. Eesti oludes peab mainima suuri koosseise, mille töö kiirus, täpsus ja taiplikkus võiks vastava ettevalmistuse juures veel julgesti kahekordistuda. See on seletatav sellega, et erilist valikut ei ole tehtud, vaid elektrijaama ametnikku peetakse üheväärseks keskmise linnaametnikuga. Vist seetõttu ei ole palkade tase kõrge. Elektrijaamade kui tööstus-äriliste ettevõtete asjaajamise ratsionaalsuse seisukohalt on tähtis ka kulude kokkuhoid. See saavutatakse vähema kvalifitseeritud koosseisu juures, maks- te kõrgemat töötasu ja võttes tarvitusele ka ajakohaseid masinaid raamatupidamise kui ka inkasso alal.

Eri küsimused elektritarvitamise juures on veel tagatiste võtmine elektriarvete korraliku tasumise kindlustuseks, elektriarvete maksumise tähtpäeva ja n.-n. „kindla sissenõudmiskorra“ küsimused.

Tagatiste küsimus on lahendatud üldiselt väga lahkuminevalt.

On elektrijaamu, nagu Stokholmis, kus ei võeta elukortereilt üldse tagatist, äridelt ja tööstustelt võetakse, ja rahaliste tagatiste pealt maksetakse protsente.

Kopenhaagen ja Helsingi annavad aga teistsugust eeskujut. Siin on seatud ülalnimetatud

kindlustamine kindlustuseltsi ülesandeks. Elektri-
tarvitaja maksab nõutavast tagatisest 5—15%
ühikordse preemia kindlustuseltsi arvele
elektrijaama kontorist. Nimetatud preemia saa-
misega võtab kindlustuselts vastutuse abonendi
eest arvete mittetasumisel teatud summa piiri-
des endale, saades endale ka nõudeõiguse abo-
nendi vastu.

Elektriarvete tahtpaev on üldiselt lühike,
umbes kolmest päevast kahe nädalani. Arve
tähtajast olenevad tagatised. Arve lühiajaline
maksutahtae on aga tingitud sellest, et kaup
(elekter) on ammugi ära tarvitatud, viibib ai-
nult arve esitamine. Tarvis on ka kiiresti katte
saada võlguolevad summad tarvitatud elektri
eest, sest kõik tootmisega seoses olevad kulud
on juba hulga aja eest enne arve esitamist ta-
sutud. — Kuna aga on tegemist igal pool rohke-
arvulise tarvitajate massiga, siis on paratama-
tult läbi viidud kindel kord arvete sissenõudmise
alal, mis seisab selles, et mittemaksmisel abo-
nent elektrivõrgust ajutiselt välja lülitatakse.
Asjatu nurina vältimiseks saadetakse mõnes
elektrijaamas lühema tähtaja puhul abonenti-
dele veel erilised hoiatused posti kaudu. Selle
probleemi juures kergib üles veel maksmise hõl-
bustamise küsimus. Maksmise raskus kergib üles
siis, kui abonent oma töö tõttu on takistatud
päeval harilikel töötundidel töötavasse maksu-
kohta tulekus. Soodustamiseks praktiseeritakse
siingi mitmesuguseid võimalusi. Üks tee asja
lahendamiseks oleks meie oludes kokkulepe
elektrijaama ja postivalitsuse vahel, et margi-
müügi- või telegraafikassades oleks võimaldatud
ka elektriarvete maksmine. Sel puhul toimuks
viimaste ühendamine hilise õhtuni ja oleks vastu
tulnud nendele, kes selleks päeval ei saa aega.

Eesti olud.

Lõpetades nende üldise iseloomuga elektri-
tootmisega seoses olevate küsimuste linnulennu-
lise ringvaate asuksime vaatlema elektritootmi-
se tähtsust Eestis. Käesoleval aastal on elektri-
tootmisega seoses olevad küsimused eriti akuut-
selt päevakorrale kerkinud. Probleemide lahen-
dusele on asunud energiliselt ka Vabariigi Va-
litsus. Teisel Isamaaliidu kongressil 20. okt.
1936. a. peetud kõnes tähendas härra majandus-
minister, et on tarvis rajada maa üldine elektri-
fitseerimine. Elektri-fitseerimise kava ongi val-
mis ja tuleb teostamisele kolmes astmes. Kõige
esimeses jones, ütles minister, peaks tulema ehi-
tamisele Lääne-, Lõuna- ja Kesk-Eesti kõrg-
pingeliinide võrk ühes Ellamaa jõujaama laiendamisega ja Kehra ning Türi uute jõujaamade
ehitamisega. Kava teine aste seisab Põhja- ja

Ida-Eesti kõrgpingeliinide väljaehitamises, ku-
na kava kolmanda astme moodustab Narva kose
suure jõujaama ehitamine. Edasi tõi härra mi-
nister ette andmeid, kui vahe on veel senini
suudetud rakendada meie loodusejõudu töösse.
Nii on jõumasinaid 1000 elaniku kohta Eestis
20 kW, Lätis 28 kW, Poolas 27 kW, Soomes
153 kW, Belgias 158 kW, Prantsuses 173 kW,
Rootsis 196 kW ja Helveetsias 318 kW.

Varsti pärast Isamaaliidu kongressi aval-
dati ajalehtedes juba 4. novembril k. a. Eesti
Rahvusliku Jõukomitee kava elektrifitseerimise
kohta, mis lähemate aastate kestes leiaks ra-
kendust ja omaks määratu tähtsuse meie riigi
ja rahva majandusel.

Peale riikliku algatuse on suurt huvi näi-
danud ka eraorganisatsioonid. Nii sai k. a. no-
vembrikuu algul teoks I elektrinäitus Tallinnas,
mida külastas ümarguselt 6000 isikut. Nime-
tatud näitus andis ümara pildi elektriaparaatide
mitmekesisusest kodus, eriti kodus majapiidamises.
Samuti on sageli võetud sõna aja-
lehtedes, enamasti käsitledes elektritariife. Jõud-
salt kasvab ka abonentide arv, mis Tallinnas
on jõudnud 40.000-ni. Omakorda suurt tõusu
protsentuaalselt näitab ka elektrimasinate ja
-arvete sissevedu. Nii imporditi („Elektrik'u“
nr. 8 — 1936 andmeil):

1926. a.	Kr. 792.000.—
1934. a.	„ 1.278.000.—
1935. a.	„ 3.678.000.—

(võrreldes 1926. a. andmetega kasv üle 4 korra).

Pealeselle on tekkinud kodumaal ka uued
tööstused elektriaparaatide tootmisel.

Kõik need nähtused räägivad progressiivsest
elektri tähtsuse tõusust Eestis ja võib loota,
et peatselt ilmuvad põhjaliku uurimuse tulemu-
sed elektritootmise arengust Eestis. Teatud pil-
di võib saada Riigi Statistikabüroo väljaandest
Eesti Statistika 1936. a. veebruari kuukirjast
nr. 171 (2) P. Semperi valgustusel. Nii näeme
viimaste aastate kohta suuremate avalike elekt-
rijaamade elektritoodangu suurus järgnevalt
tuhandetes kilovatt-tundides (kWh).

Elektrijaam	1934	1933	1932	1931
1. Tallinna Linna Elektrijaam	15.797	14.420	13 016	12 604
2. Ellamaa elektrijaam	6.332	5.861	5.480	5 237
3. Tartu Ühila elektri- jaam	5.513	5.094	4.722	4.768
4. Pärnu elektrijaam .	940	822	840	849
	28.582	26.198	24.064	23.458
Juurekasv võrreldes eelmise aastaga . . .	9,10%	8,9%	2,6%	

Soome maa- ja väikekaupmeeste organisatsioonid.

Jaekaupmeeste Liit 25 aastat maa- ja linnade väikekaupmeeste organisatsioonide juhtimas.

Soome maa- ja väikekaupmeeste organiseerimine algas kümme aastat tagasi ning tuleval suvel võib pühitseda nende tipporganisatsioon — Jaekaupmeeste Liit — oma 25-aastase tegevuse juubelit.

Soome maa- ja väikekaupmeeskond oli paarikümmend aastat tagasi peaaegu ideeliselt organiseerimata, kuid nende majanduslikud organisatsioonid vajasisid ideelist organisatsiooni, kes oleks suuteline majanduslikele organisatsioonidele tegema tõhusat propagandat ning koondama erakaupmeeskonda vastukaaluks ühistegelise kaubanduse liikumisele.

Praegu kuulub Jaekaupmeeste Liitu üle kolmekümne maa- ja väikekaupmeeste organisatsiooni, mis on koondatud 19-sse maakonnaliitu. Need maakonnaliidud (piiriliidud) on omakorda koondatud Jaekaupmeeste Liidu ümber.

Soomes on umbes 5.000—6.000 maakaupmeest (segakaupmeest) ning 20.000 väikekaupmeest linnades. Enamus maakaupmehi ja koloniaalkaupmehi linnades (meie mõiste järgi toiduainetekaupmehed) kuulub Jaekaupmeeste Liitu, mis on koondanud enda ümber üle 5.000 kaupmehe.

Liikmeks maksab iga kaupmees aastas 30 Smk., mis jagatakse nii, et selts saab 10 Smk., maakondlik liit 10 Smk. ja Jaekaupmeeste Liit samuti 10 Smk.

Jaekaupmeeste Liit on võtnud oma ülesandeks olla maakaupmeestele ja linnade toiduainetekaupmeestele ideeliseks tipporganisatsiooniks, hoolitsedes selle juures mitte ainult ideelise töö eest, vaid lahendades ka terve rea praktilisi küsimusi. Liidu tegevust juhib valitud juhatus, kuid tegelikuks tööde läbiviijaks on liidu ametnikkond. Peasekretäri juhtimisel töötavad liidus nõunikud, kes on nõuandjaks kaupmeestele mitmesuguste praktiliste küsimuste käsitlemisel, nagu kaupluste sisustamine, kaupade paigutus, vaateakende dekoreerimine, reklaami korraldamine, raamatupidamise ja kalkuatsiooni nõuanded jne. Peale nõunike töötab liidu juures kirjanduse toimikond, kes annab välja ajakirja „Kaupmees“ ja ajalehte „Pinkka“.

Ajakiri ilmub kaks korda kuus 4.000—5.000 lise tiraažiga, leht ilmub samuti kaks korda kuus tiraažiga üle 100.000. Liidu häälekandjas ajakirjas käsitletakse esijoones praktilisi küsi-

musi kaupmeestele, tuuakse kavasid akende dekoreerimiseks, antakse juhiseid kaupade kalkuatsioonis jne. Samuti antakse ülevaateid seltside, maakondlike liitude ja Jaekaupmeeste Liidu tegevusest.

Ajaleht on aga mõeldud ostjaskonnale ja ta saadetakse liidu liikmete tellimiste kohaselt kätte tasuta. Ajalehe kaudu hoitakse alal kontakt kaupmeeste ja ostjate vahel. Samuti ajalehes käsitletakse rikkalikult küsimusi, mis huvitavad perenaisi.

Liidu tegevus on paisunud suureks ning tema palgaliste ametnike koosseisu kuulub 14 inimest.

Maakaupmeeste ja linnade koloniaalkaupmeeste (toiduainetekaupmeeste) tegevust juhib Jaekaupmeeste Liit. Iga maakonnaliit peab oma järjekorralisi peakoosolekuid kaks korda aastas, ühe kevadise ja teise sügise kokkutulekuna. Tarbe korral peetakse veel erakordseid peakoosolekuid. Neil koosolekul esinevad liidu nõunikud päevakohaste referaatidega ning neil koosolekul määratakse kindlaks tegevuse suund. Samuti käsitletakse neil peakoosolekul ka praktilisi küsimusi, nagu kaupluste sisustamine, kaupade paigutus, kaupade lao seis jne.

Kord aastas tulevad kõik kaupmehed üle maa kokku Jaekaupmeeste Liidu üldkoosolekuks. Neid koosolekuid nimetatakse jaekaupmeeste päevadeks. Harilikult kestab see päev kaks päeva. Esimesel päeval peetakse terve rida referaatide akuutsemate küsimuste üle, sama päeva õhtul ühine koosviibimine, kuna teine päev on pühendatud resolutsioonide vastuvõtmiseks ja valmisteks.

Neid päevi korraldatakse harilikult juulikuu algul ning neist võtab osa arvurikas kogu kaupmehi ühes perekondadega. Nii kujunevad jaekaupmeeste päevad kaupmeeste kohtamisteks üleriiklikus ulatuses, kus luuakse ühist sidet ja kontakti kaupmeeste vahel.

Igal aastal peetakse üleriiklik maa- ja väikekaupmeeste päev eri linnas. Harilikult võtab neist päevadest osa 1.000 kaupmehe ümber.

Liidu ülesannete hulka kuulub veel kaupade paigutuse korraldamine. Nende päevade ülesandeks on selgitada tarvitajale sihte, mida kaupmehed taotleavad, samuti õhutada tarvitajaid ostma ainult erakaupmeestelt.

Kaubapäevad, mis harilikult kestavad nädala, on kujunenud Soomes suureks erakaubanduse propagandapäevadeks. Ajalehtedes tuakse sel ajal päevakohaseid selgitavaid kirjutusi erakaubandusest, korraldatakse kontsert-aktusi, aktusi koolides. Iga maakonnaliit korraldab võimaluse korral igas keskses vähimalt ühe selgitava erakaubandust kaitsva koosoleku. Tihti peale koosoleku kava on koostatud sääraselt, et see kujuneb kohalikele rahvale mitte kõnekoosolekuks, vaid peoks. Kavva põimitakse peale kõnede esinemisi nii laulus kui ka muusikalisi ettekandeid, samuti ka näitemänge. Vaheajal aga pakutakse kõigile osavõtjale maksuta kohvi saiaa, suitse ja lastele maiustusi.

Neil pidudel külalised-ostjad oleksid nagu erakaupmeeste isiklikud külalised. Selletoalised

üritused on suuresti lähendanud ostjaskonda kaupmehele.

Kõigil kohtadel ilmuvad ajakohased erakaubandust käsitlevad plakatid.

Laiakspaisunud tegevuse tõttu Jaekaupmeeste Liit loomulikult ei saa kõiki oma ülesandeid täita ainult sisetulekutega, mis ta saab liikme maksudest.

Liit saab iga aasta suuri toetusi nelja maa ja väikekaupmeeste majandusliku keskuse (kaupmeeste sisseostu-keskuse) poolt.

Jaekaupmeeste Liit peab sidet ka välismaa vastavate keskorganisatsioonidega, olles samuti Rahvusvahelise Elatisvahenditega Kauplejate Liidu liige ning võttes osa selle liidu kongressidest.

A. M.

Põhjaneva tähtsusega Riigikohtu otsus äride registreerimise ja võõrandamise küsimuses.

Äride registreerimise seaduse maksmapanemisega loodi Kaubandus-tööstuskoja juure äride registreerimise osakond. Nimetatud osakond peab firmade registrit. Olgugi et registri andmeil on seaduse mõttes äärmiselt suur tähendus, ei ole äripidajad tänapäeval veel küllalt teadlikud, kui kaugele ulatuvad registri andmete tähendus ja tagajärjed.

Olukorda põhjendas omajagu asjaolu, et meie kohtute praktika ei olnud selles küsimuses täiesti kindlalt välja kujunenud. Mõned kohtud võimaldasid kuni viimase ajani registri andmeid ümber lükata tunnistajate ütlustega ja teiste tõendus-tega.

Äsja ilmunud Riigikohtu otsuste kogus 1934. aasta eest on nr. 26 all ilmunud põhilise tähtsusega otsus, mis selles küsimuses ühtlustab kõikuva praktika ja kriipsutab alla tähtsuse, mille seaduseandja on annud registri andmeile.

Esitame alljärgnevalt Riigikohtu otsuse ta olulistest osades.

25. septembril 1931. a. Tartu-Võru Rahukogule antud nõudepalves seletas firma „T. T.“ omanike A. A., B. A., C. A. ja D. A. volinik, et 21. septembril 1931. a. pannud aresti Tartu 1. jsk. kohtutäitur kostja R. R. nõudel vekslisund-otsuste põhjal kostja N. N. võlgade eest Tartus X uul. nr. 18/20 nõudjale kuuluvale „T. T.“ firmas asuvale vallasvarale, mitmet sorti tubakale, koguväärtuses kr. 3614. Kogu see vallasvara kuuluvat nõudjale, kes N. N. käest olevat rentinud ainult tubakavabriku ruumid, kuid töötavat täiesti

iseseisvalt, nagu see selgub Tartu linnavalit-
suse äritunnistusest nr. 1964. Neil kaalutlusil palus nõudjate volinik kogu üleskirjutatud ning aresti alla pandud tubaka tunnistada nõudjate omanduseks ja vabastada aresti alt.

Nagu nõudepalvele lisatud kohtutäituri nimes-
tilku ära kirjadedest näha, on need kolm vekslit, mil-
ledele sundotsused kirjutatud ja millede järgi sisse-
senõudmiseks vaidlusealune tubakas üles kirjutati
ning keelustati, N. N. poolt välja antud R. R. -ile
5. aug. 1930. a. äritempliga „Tubakavabrik „S.
F.“ Tartus“.

Samale nõudepalvele on lisatud veel rendi-
leping, mis on notari poolt 22. augustil 1930. a.
tõestatud ja mille järgi N. N. on annud sellest
kuupäevast arvates viie aasta peale rendile
A. A., B. A., C. A., D. A. ja E. A. oma tubaka-
vabriku „S. F.“, mis asetseb Tartus, X uul. nr. 18,
kõigi selles tubakavabrikus kasutatavate ruumide,
masinate, tööriistade ja muude sisseseadetega ja
firma „S. F.“ kasutamise õigusega, tubaka ja
tubakasaaduste valmistamiseks ja nendega kaup-
lemiseks.

Majandusministeeriumi tunnistusest nr. 126 —
20. aprillist 1931. a. nähtub, et A. A., B. A., C. A.,
D. A. ja E. A. on lubatud Tartus X uul. nr. 18
pidada tubakavabrikut seadustes ja määrustes
ettenähtud tingimustel. 27. juunil 1931. a. on
Tartu linnavalitsusest välja antud äritunnistus
nr. 1964 tööstusele „T. T.“, mille omanikud on
A. A., B. A., C. A., D. A. ja E. A. Tööstus asetseb
Tartus X uul. nr. 18. N. N. kirjast Tartu maksu-

ametile nähtub, et samal päeval on N. N. samadele isikutele rendile annud omavahelise rendilepingu põhjal kogu tema vabrikus „S. F.“, Tartus X uul nr. 18, arvel oleva lehttubaka, panderollimata paberossid, paikkubaka, kestad, panderollid, samuti tubakaloikamise, kestavalmistamise ja paberossitoppimise masinad edasitöötamiseks firma all „S. F.“.

Tartu-Võru Rahukogu on nõude rahuldanud, leides, et vaidlusealune tubakas oli nõudjate valduses, kes on vabriku kasutajad rendilepingu alusel, ja seepärast ei vastutavat see varandus N. N. võlgade eest. R. R. edasikaebusel tuli asi arutusele Kohtupalatis. Kohtupalat kinnitas Rahukogu otsuse. Riigikohtule on R. R. volinik annud kassatsioonikaebuse.

Asja esituse kuulanud, Riigikohus leidis, et seoses käesolevate asjaoludega ning kassatsioonikaebuses esitatud väidetega kuulub lahendusele järgmine küsimus: „Kui vastava firma all töötav tööstuslik ettevõtte tema ainuomaniku poolt on ühes firma tarvitamise õigusega rendile antud teisele isikule omavahelise lepingu põhjal, mis pole sõlmitud ja registreeritud äride ning tööstuslike ettevõtete ülemineku kohta sõlmitavate reeglite (VTSIK 1916. a. nr. 194, art. 1645) ja äride registreerimise seaduse (RT 1927 — 36) nõuete kohaselt, kas vastutab siis uus ettevõtte pidaja võlgade eest, mis ettevõttel olid momendil, kui see rendilepingu põhjal talle üle anti, kõige varaga, mis tema poolt ettevõttesse on toodud?“.

Riigikohus leidis, et sellele küsimusele tuleb vastata jaatavalt. Tööstuslik või kaubanduslik ettevõtte moodustab majandusliku ühiku, mis kodanlikus käibes astub pidevalt äritehinguisse ning vahekorradesse teiste ettevõtetega. Ärivahekorrad eeldavad aga krediiti, majanduslikku kindlust, vastastikust usaldust. Et kaitsta kolmandate isikute huve, kes ettevõttega ärivahekorradesse astuvad, selleks on seaduseandja poolt pandud kehtima äride registreerimise seadus ja firmade seadus (RT 1927 — 36). Nende seaduste järgi on Kaubandus-tööstuskoja juures sisse seatud äride registrid, üks aktsiaseltside jaoks ja teine ainuisiklike äride ning täis- või usaldusseltsingute jaoks.

Edasi loetleb Riigikohus oma otsuses firmasid, kes on kohustatud registreerima, ja käsitleb registreerimise korda lähemalt. Muuseas nimetatakse, et registreerimise otstarbel peab teatama kõigist muudatusist andmeis, mis äri kohta käivas teadaandes tähendatud, samuti ka ettevõtte lõpetamisest või likvideerimisele asumisest. Need teated esitatakse 14 päeva jooksul pärast ettetulnud muutust.

Seega meil peetavil äride registreil on järgmised omadused: 1) need on sunduslikud; 2) avalikud ja 3) need on usaldatavad, sest nende sissekanded peavad vastama tõelise printsiibile. Sellest järgneb põhimõte, et kõik asjaolud, mis registrisse kantud, loetakse ipso jure tõestatuks, ja kolmas isik peab neid tunnustama, välja arvatud juhtum, kui kolmas isik seda asjaolu tegelikult ei teadnud ega pidanud teadma, missuguse olukorra tõendamise kohustus lasub kolmandal isikul. Teiselt poolt — niikaua kui registreerimisele kuuluv asjaolu pole kantud äride registrisse, ei või isik, kelle firmasse see asjaolu puutub, tähendatud asjaolule põhjendada kolmanda isiku vastu, välja arvatud juhtum, kui see asjaolu viimasele oli teada, missugust juhtumit peab tõendama isik, kelle firmasse see asjaolu puutub (äride reg. seadus § 12, TKS 366).

Neist reegleist järgneb, et äride registrisse tuleb sisse kanda ka see asjaolu, kui ettevõtte ainuisiklik omanik on oma ettevõtte kui vastava majandusliku terviku ühes firmaga, s. o. nimega, mille all ettevõtet peetakse, rendile annud mõnele teisele isikule, kes vastava lepingu põhjal saab teatavaks tähtajaks ettevõtte tegelikuks pidajaks ja kasutajaks. Pole aga säärase asjaolu seaduses ettenähtud korras kantud äride registrisse, siis on rendilepingu sõlmijad eksinud äride registri usaldatavuse ja tõelisuse põhimõtete vastu ja nad kannavad vastutust kriminaalkorras ning kolmandad isikud pole kohustatud teadma säärast omavahelist lepingut ning selle põhjal toimunud ettevõtte üleandmist omanikult rentniku kätte. Säärase olukorra juures kolmandate isikute suhtes on ettevõtte omanik ja pidaja see isik, kes säärasena on kantud sunduslikku äride registrisse. Sellest aga järgneb, et ettevõtte kui vastav varanduste kogu ühes kõigi õiguste ja kohustega, kui majanduslik tervik (näit. vabrik või tööstus BES 573 mõttes), on säärasel korral kolmandate isikute suhtes selle isiku valduses ning kasutuses, kes omanikuna ning pidajana esineb äride registris ning kelle firma all ettevõtte tegutseb. Säärase asjaolude juures on aga ettevõtte võlgade eest vastutav kogu see varandus, mis kuulub ettevõttele, olgu need valmistamisabinõud, sisseseade, ümbertöötamisel olev aine, kaubad ja üldse kõik päraldised. Ettevõtte rentnikud, kes omavahelise, s. o. avalikult registreerimata jäänud, rendilepingu põhjal ettevõtte pidamisele on asunud, ei saa endid kaitsta kreditoride vastu, kes rahuldust otsivad ettevõtte juure kuuluvast varast võlgade kattteks, mis ettevõttel tekisid enne selle rentnikele üleandmist, selle väitega, et vastav ese on nende poolt ettevõttesse

muretsetud, kuuludes seega neile kui rentnikele, ning see ei peaks vastutama võlgade eest, mis ettevõtte alal on teinud endine pidaja.

Edasi peatub Riigikohus küsimuse juures, kas 1916. a. reeglid kaubanduslike ning tööstuslike ettevõtete ülemineku kohta lepingu alusel on kohaldatavad ka ettevõtte rentimise korral. Sel puhul konstateerib Riigikohus, et rendilepinguga võib varjata ettevõtte tõelist võõrandamist, kus omanikule ettevõtte varandusest õigupoolest mitte midagi ei jää või jääb mõni väheväärtuslik osa, kuna see vara, mis osutub kaalühinnaliseks ja võla tekkimisel oli õigupoolest ettevõtte krediidi määrarajaks, libiseks rentniku omanduseks. Kui eeldada, et säärasel juhul ettevõtte kreditorid peaksid oma taotlustega esinema ainult ettevõtte omaniku vastu, kes nimeliselt seda võib ju veel olla, kuid kel mingit varandust enam ei ole, sest ettevõtte rent võib olla määratud väga madal ja rendilepingut võib sõlmida väga pika aja peale, mitte aga ka „rentniku“ kui ettevõtte tõelise pidaja ja kasutaja vastu, siis oleks sellega legaliseeritud kaubanduslikku või tööstuslikku ettevõtet ühelt isikult teisele anda ilma selle võlgadeta, jättes kreditorid rahuldamata. Säärase talitusviisi lubamisega oleks saavutatud täieline seadusest möödahiilimine ning oleksid tühistatud need eeskirjad, mis seaduseandja poolt 3. juulil 1916. a. kehtima pandi eespool mainitud reeglite näol. Ei saa seepärast kaht arvamist olla selles, et ka ettevõtte rendile võtmisel rentnik, kui ta tahab

end endise ettevõtte pidaja võlgade suhtes kindlustada (reeglid § 3), peab ettevõtte enda pidamisele võtmisel talitama nende võlgade korraldamisel nii nagu see on ette nähtud mainitud reeglite § 2, 3, 5, kandes vastasel korral vastutust reeglite § 13 ettenähtud viisil.

Siirdudes asja sisu juure konstateerib Riigikohus veel kord, et käesoleval korral ei ole täidetud äride registreerimise ja mainitud reeglite eeskirju. Arvesse võttes faktilisi andmeid tuleb Riigikohus järeldusele, et uus tööstus „T. T.“, mis asub samas kohas, Tartus X uul. nr. 18, kas asus tubakavabrik „S. F.“, on õigupoolest seesama, mis nõudjad ütlevad rentinud olevat N. N-ilt. Järelikult sellega, et see ettevõtte on oma nime muutnud, pole tema praegused pidajad vabanevad vastutusest võlgade eest, mis sel olid tekkinud ta omaniku ja endise pidaja N. N. ajal.

Nendel asjaoludel on Riigikohus Kohtupalati otsuse tühistanud.

Kuna tsiteeritud Riigikohtu otsus on ametlikult avaldatud, tuleb järeldada, et selles väljendatud põhimõtted leiavad täies ulatuses rakendust kohtupraktikas. Kuna paljud äripidajad ei oska kuni tänapäevani täiel määral hinnata äride registreerimise seaduse ja 1916. a. reeglite nõuete äärmist tähtsust, tuleb siinkohal liigselt kinnitada, et nende vastu eksimisel ähvardavad ka heausklikku äri ülevõtjat suured kahjud, mille hüvitamine ettevõtte võõrandaja poolt tohiks olla suurelt jaolt kahtlane. E. P u n g.

Majandusellu puutuvaid seadusi ja määrusi.

Masinate, aparaatide ja teiste esemete soodustatud korras läbilaskmise määrus.

Tolliseaduse § 191 alusel antud määruse kohaselt võib määruses ettenähtud korras sisse tuua ajutiseks tarvitamiseks masinaid, aparaate, tööriistu ja nende osi ainult 25% põhitolli tasumisega, kusjuures sissetoomiseks on vajaline majandusministri nõusolek.

75% põhitolli tagamiseks tuleb esitada tolliasutusele vastuvõetav tagatis. Soodustatud korras läbilastud masinad, aparaadid, tööriistad ja nende osad tuleb viia välismaale tagasi kuue kuu jooksul tollikorraldusest väljalaskmise päevast arvates. Edasi näeb määrus ette korra, kuidas tuleb tagasiviimist toimetada.

Määruse II osa kohaselt võib samu esemeid tuua Eestisse parandamiseks ja ületöötamiseks põhitolli tasumata, tuleb esitada vaid vastav kindlustus. On ette nähtud tagasiviimise kord.

Määruse III osa võimaldab samu esemeid viia välismaale parandamiseks või täiendavaks

ületöötamiseks ainult 25% sisseveo põhitolli tasumisega nende tagasiveo korral. Esemete väljaviimine ja tagasitoomise kord on üksikasjaliselt korraldatud. Määrus hakkab maksma 1. jaanuarist 1937. a. ja on avaldatud Riigi Teatajas nr. 101 — 1936. a.

Välismaa pakkimisvahendite tollita läbilaskmise määrus.

Määruse järgi tagasiviimise eesmärgiga välismaalt tühjalt või kaubaesemetega täidetult sissetoodud kotid, kastid, vaadid ja teised kaubanduses tarvitatavad pakkimisvahendid valmis kujul lastakse siseturule põhitolli võtmata tingimused, et põhitoll tagatakse ja et pakkimisvahendid viiakse täidetult või tühjalt välismaale tagasi kuue kuu jooksul tollikorraldusest väljalaskmise päevast arvates. Edasi on määruses üksikasjaliselt ette nähtud soodustuse kasutamise kord ja tingimused.

Määrus hakkab maksma 1. jaanuarist 1937. a. ja on avaldatud Riigi Teatajas nr. 101 — 1936. a.

Majandusministri määrus tollitasude määrade ja võtmise korra kohta.

Määrusega on korraldatud laotasu, laevapassitasu, kantseleitasu, tollivalve teostamise ja tolliametnike komandeerimise tasud, blankettide tasu, laboratooriumis tehtavate katsete ja analüüside kulude määrad ja võtmise kord.

Pealeselle on ette nähtud korraldused välismaalt sisseveetavate esemete tollimärkidega varustamisel ühes maksumääradega tollimärgi eest.

Määrus hakkab maksma 1. jaanuarist 1937. a. ja on avaldatud Riigi Teatajas nr. 101 — 1936. a.

Määrus tolliasutuste ülesannete ja tollivalvepiirkonna kohta, sadamate nimekirja kohta, kuhu võivad sõita välissõidu- ja rannasõidulaevad, ja rannasõidulaevade kohta, mis ei allu tollivalvele.

Määruse I osa loetleb ülalnimetatud sadamad. II osa näeb ette tolliinspektsiooni ülesanded. III osa korraldab tollipunktide ülesandeid, kus tollifunktsioone täidavad tolliametnikud, ja asjaajamise üldjooni. IV osas on ette nähtud tollipunktide ülesanded, kus tollifunktsioone täidavad piirivalve võimud, ja asjaajamise üldjooned. V osas on ette nähtud tollipunktide ülesanded, kus tollifunktsioone täidavad politseiametnikud, ja asjaajamise üldjooned. Määruse VI osa määrab tollivalvepiirkonnad.

Määrus hakkab maksma 1. jaanuarist 1937. a. ja on avaldatud Riigi Teatajas nr. 101 — 1936. a.

Majandusministri juhised ja korraldused tolliseaduse § 10, 11, 89, 199, 303 ja sadamamaksude seaduse § 14 juure.

Määruses on ette nähtud juhised tollimaksude deposiidi võtmise kohta, kaubavooride üle piiri laskmise kohta, korraldus transiitsemete tollirevideerimise tähtaja pikendamise kohta, tollimaksude tasumise kord neil juhtumel, kus raudteevalitsus kui veottevõtja täidab toiminguid ja juhiseid sadamamaksude võtmise kohta.

Määrus hakkab maksma 1. jaanuarist 1937. a. ja on avaldatud Riigi Teatajas nr. 101 — 1936. a.

Keelemääruse muutmise määrus.

1. aprillil 1935. a. olemasolnud muukeelsete või eesti- ja muukeelsete pakendite ja etikettide tagavarasid võiakse sisemaalisele levitamisele minevate Eesti päritoluga saaduste juures tarvitada kuni nende pakendite ja etikettide tagavarade lõppemiseni, kuid mitte kauem kui 1. jaanuarini 1938. a.

Määrus on avaldatud Riigi Teatajas nr. 101 — 1936. a.

Kinoseaduse muutmise seadus.

Seaduse alusel on siseministril õigus anda määrusi ja juhtnööre käesoleva seaduse teostamiseks, eriti:

1) kodumaa kohusliku kroonika koostamise, selle filmide valmistamise asutuse, filmide tehnilise valmistamise ning kohusliku kroonika pikuse alammäära ja kroonika näitamisest vabastamise kohta;

2) kinode eeskavadesse võetavate filmide pikuse ja sisu ning muude ettekannete kohta;

3) filmide sisseveo korraldamise kohta nende päritolu maade järgi ja välismaaga filmide vahetamise korra kohta.

Riigi Teataja nr. 102 — 1936. a.

Töölise palgaraamatu määrus.

Määruse järgi on tööliste töölepingu seaduses loeteldud tööandjad kohustatud töölepingu sõlmimisel igale töölepalgatavale töölisele andma käesoleva määruse lisana avaldatud vormi kohase palgaraamatu.

On avaldatud palgaraamatu vorm.

Määrus hakkab maksma 1. jaanuarist 1937. a. ja on avaldatud Riigi Teatajas nr. 102—1936. a.

Pagaritööstuses töötamise keeluaja ja selles lubatavate erandite määrus.

Määruse järgi on töötamine keeldud kella 22 kuni kella 5-ni, välja arvatud erandid:

On lubatud töötada ühel ööl enne pühi, mis kestavad vähimalt 2 päeva, ja ühel ööl enne laulupidusid laulupeo asukoha linnas. Töötamine võib toimuda kas ööl enne pühade eelset päeva või ööl vastu pühale eelnevat päeva.

Suvitushooajal, s. o. 1. juunist kuni 1. sept., on lubatud tööd alata kell 4 hommikul Pärnus. Haapsalus, Kuressaares, Elvas ja Viru rannal Võsult kuni Narva-Jõesuuni.

Ettevalmistavaid ja abitöid on lubatud alata kell 3 hommikul määruses ettenähtud piiratud arvu töölistega.

Töökojas peab alati olema välja pandud kõikide käitiste teenistuses seisvate isikute nimekiri.

Ettevalmistavateks ja abitöödeks loetakse ahjade kütmine, taigna seadmine, sõtkumine, jaotamine, vormimine, kaalumine ja keetmine ning taignale maitseainete lisamine.

Puhkepäeva kindlustamiseks on pühadel ja pühapäevadel lubatud töötada eriti ettenähtud aegadel ja piiratud arvu töölistega.

Määrus hakkab maksma 1. jaanuarist 1937 ja on avaldatud Riigi Teatajas nr. 102—1936. a.

Arde register

detsembrikuu esimesel poolel.

Registreeritud firmad:

1. Moeäri „Favor“ Viktoria Aavakivi & Aksella Luts, Tallinn, Raekojaplats 18, täisühing, täisosanikud Viktoria Aavakivi ja Aksella Luts, osakapital Kr. 2000.—
2. J. Aavik, Tartu, Meltsiveski 41, toiduainete- ja piimakauplus, äripidaja Johann Aavik.
3. Hans Asser, Laitsna-Rogosi v., laualõikus.
4. Erich Aun, Kohila al., lihakauplus.
5. „Eesti Kips“, V. Beljanin, Vana-Irboska, kipsitööstus.
6. H. Bester, Vastse-Kuuste v., talurahvatarvetekauplus, äripidaja Herman Bester.
7. P. Birk, Tartu, Kalevi 97, toiduainete-kauplus, äripidaja Paul Birk.
8. V. Brevern, Tallinn, Kopli 2, pesukoda ja keemiline puhastus, äripidaja Voldemar Brevern.
9. Põhja Poolitööstus A. Christiansen, puupoolitööstus, kontor Roosikrantsi 10—2, tööstus S.-Tartu mnt. 105, Tallinn; äripidaja Albert Christiansen.
10. K. Deinhardt, Tartu, Kastani 52, metsa ülesostmine ja müümine, äripidaja Karl Deinhardt.
11. V. Deinhardt, Tartu, Kastani 52, metsa ülesostmine ja müümine, äripidaja Wilhelm Deinhardt.
12. V. Eller, Tartu, Uueturu 35, restoran, äripidaja Voldemar Eller.
13. Anna Ennist, Kilingi-Nõmme, Pärnu 45, segakauplus.
14. R. Erdmann, Tartu, Aleksandri 110-a, sepa- ja tollasepatööstus, äripidaja Rudolf Erdmann.
15. J. Erik, Tartu, Kesk 36, toiduainete- ja piimakauplus ühes ollemüügiga, äripidaja Julius Erik.
16. Pudu- ja fototartvete-kauplus „Pu-Fo“ N. Ferrein ja V. Jakobson, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 12, pudu-, pesu-, fototartvete-, kirjutusmaterjali-, mänguasjade- ja parfümeeriakauplus; täisühing, täisosanikud Nadine Ferrein ja Vilma Jakobson, osakapital Kr. 500.—
17. Salmon Gavronsky, loomadega kauplemise äri, Valga, Kuperjanovi 58, prokurist Mooses Gavronsky.
18. J. Genss, Tartu, Kalevi 53, käsnade ja muude raua-metallasjade tööstus, äripidaja Josep Genss.
19. E. B. Goldov, Tartu, Poe 10—3, saapa-pealsetööstus, äripidaja Elja-Ber Goldov.
20. O. Grünvaldt, Tartu, Turu 83, toiduainete- ja piimakauplus, äripidaja Osvald Grünvaldt.
21. Metsatööstus Hansberg, Käru v., Käru metsakond, äripidaja Rein Hansberg.
22. E. Heideck, Tartu, Vene 4, pagari- ja kondiitriäri, äripidaja Ella Heideck.
23. J. Henn, Olustvere v., Huntaugu, segakauplus, äripidaja Jaan Henn.
24. Söögisaal-kohvik „Maret“ H. Henno, Tallinn, Väike-Karja 1, äripidaja Hendrik Henno.
25. Veoäri autotransport „Esko“ R. Hesse, Tallinn, Hollandi 5, äripid. Roman Hesse.
26. Albrecht Hindrekus, Liigvalla v., Nõmküla k., lihaost ja -müük.
27. Leonhard Hirv, Orava v., Kliima k., talurahvatarvetekauplus.
28. S. Hännmann, Tartu, Narva 5, jahu- ja viljakauplus, äripidaja Samuel Hännmann.
29. August Jaaniks, Lihula v., segakaupl.
30. Emanuel Jakobson, Tallinn, Pärnu mnt. 18, keskkütte ja veevarustuse sisseadmine.
31. Kose-Risti saeveski Joh. Jakobson, Ravila v., Kose-Risti, äripidaja Johannes Jakobson.
32. Elisabeth Jakovlev, Tallinn, Köhleri 21—10, toiduainete- ja õllekauplus.
33. Oskar Jalakas, Nehatu v., Maardu as., talurahvatarvetekauplus.
34. Lilli Janov, Järva-Jaani, liha- ja toiduainete-kauplus.
35. Johann Janson, Pärnu, Brackmanni 1, mööblitööstus.
36. Avo Joa, Vaabina v., Utsali k., segakauplus.
37. Olga Johanson, Tallinn, Viedemanni 2-b, mööblitega toad.
38. J. Jonuks, Tallinn, Vabriku 6, puuhoov, äripidaja Julie Jonuks.
39. Osvald Joon, Tallinn, Müürivahe 20, lillekauplus.
40. Leivatööstus Leena Jurjev, Tallinn, Soo 18.
41. Richard Jurna, Nõmme, Vabaduse 18, mausainete müük autost E. V. piirides.
42. Anna Jutti kudumistööstus, Türi, Viljandi 34.
43. Evald Juurik, Tudu metsakond, kraavitööd.
44. Maria Järv, Pärnu, Lõuna 10, toiduainete-kauplus.
45. Paul Järv, Tamsalu, kaupade ümberlaadimine.
46. Artur Järvet, Ardu sae- ja jahuveski, Triigi v., Ardu k.
47. V. Jääger, Tallinn, Kanarbiku 18—7, elektritööd, äripidaja Valter Jääger.
48. Juuli Jõela, Lehtse v., Lehtse al., koloniaalkauplus.
49. A. Jürgen, Olustvere v., jahuveski, äripidaja Alma Jürgen.
50. August Jürgen, Tallinn, Kesk-Ameerika 12, toiduainete-kauplus.
51. Ano Jürilo, Tallinn, Uus-Hollandi 6, toiduainete-kauplus.
52. Hugo Jüriso, Tallinn, Lai 21—1, viljatööstuse kraaside ja tarvete esindus (isiklik agent).
53. K. Kaarna, Kriidneri v., Vissi k., segakauplus ühes ollemüügiga, äripidaja Karl Kaarna.
54. Karl Kaart, Tartu, Jaama 48—1, ehitustööde ettevõte.

55. Karl Kabanov, Tallinn, Pärnu mnt. 49, trükikoda.
56. Paul Kadak, Liigvalla v., Lammasküla mõis, tärielitööstus.
57. Emilie Kala, Tartu, Pikk 50, toiduainetekauplus.
58. Elfriede Kald, Võõpsu al., Röpina mnt. 20, segakauplus.
59. Restoran „Põllumees“ A. Kalff, Türi, Jaama 3, äripidaja Anatol Kalff.
60. Lapsevankritehas „Modern“ Hans Kaljurand, Tallinn, Narva mnt. 23.
61. L. Kaljusto, Illuka v., Raudi k., segakauplus ühes riigiviina, piirituse- ja õlle müügiga, äripidaja Leopold Kaljusto.
62. August Kalmisto, Kiviõli, segakaupl.
63. August Kangur, Lähula v., metsatööst.
64. Saapakauplus „Liiberti“ T. Kantor, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 17, äripidaja Tsipa Kantor.
65. Alfred Karindosk, Tartu, Kalevi 84, aianus.
66. Leida Karlson, Tallinn, Jakobi 23, pesuõmblemistöökoda.
67. August Kasak, Misso v., autobuste ja veoautode ettevõtte.
68. A. Kask ja E. Raschinsky, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 18, lukusepatöökoda; täisühing, täisosanikud August Kask ja Erich Raschinsky, osakapital Kr. 500.—
69. Karl Kask, Saue v., Pääsküla, talurahvatarvetekauplus.
70. Alefina Kaska, Valga, Kuperjanovi 27, naisterõivaõmblustööstus.
71. O. Kass, kampsunikudumistööstus „Laine“, Tartu, Narva 43, äripidaja Oskar Kass.
72. K. Kattel, Tartu, Kalevi 3, maalritööstus, äripidaja Konrad Kattel.
73. Julie Keel, Vastseliina v., vesiveski.
74. J. Kees, Tæevere v., Sagessaare, metsatööstus, äripidaja Jaan Kees.
75. E. Kenke, Tartu, Holmi 7—9, sugadetööstus, äripidaja Emil Kenke, prokurist Kira Kenke.
76. Kristof Keskküla — ajakiri „Kaunis Kodu“, Tallinn, Suur-Karja 18—20, kirjastus.
77. Elisabet Kesvatera, Valga, Pikk 29, toiduainetekauplus.
78. Irina Kiisel, Rakvere, Lülle 8, toiduainetekauplus.
79. Joh. Killak, Peri v., Põlva, keldiaari, äripidaja Johannes Killak.
80. Karl Kindma, Valga, Suur-Sepa 13, mööblitööstus.
81. P. Kink, Tartu, Gustav-Adolfi 32—1, isiklik agent, äripidaja Peeter Kink.
82. Theodor Kinkar, Tallinn, Gildi 10—1, peennahatööstus.
83. A. Kivi, Valga, Pikk 7, veo- ja sõiduabinõudetööstus, äripidaja Anette Kivi, prokurist Eduard Kivi (piiratud prokuura).
84. Jaan Kivisalu, Järvakandi v., lauaja- ja sindlitööstus.
85. Marta Klein, Küti v., Viru-Jaagupis, segakauplus.
86. Rosalie Klovkov, Tallinn, Lennuki 1, toiduainetekauplus.
87. Mjelita Kluge, Kuressaare, Uus 2, suvepansion.
88. A. Kobin, Viljandi, Oru 4, toiduainetekauplus, äripidaja Aleksander Kobin.
89. Feodor Kodar'a kaltsutööstus, Valga, Viljandi mnt. 31, kaltsude sorteerimine ja kaltsude müük.
90. Minna Kokla, Tallinn, Hermanni 6, toiduainetekauplus.
91. E. Kolpakov, Tartu, Lodja 19, einelaud auriik „Neptunil“ õlle- ja veinimüügiga, äripidaja Efmalie Kolpakov.
92. J. Kool, Uderna v., Kalmel, koloniaalkauplus ühes õlle- ja veinimüügiga, äripidaja Johannes Kool.
93. M. Kool, Tartu, Uueturu 11, piimakauplus, äripidaja Minna Kool.
94. J. Koovik, Tartu, Vene 6, restoran, äripidaja Juhan Koovik.
95. Johannes Kopli, Tallinn, Tatari 8, toiduainetekauplus.
96. Ilja Koslov, Peipsiaärne v., Rootsi k., toiduainetekauplus.
97. Gustav Kotkas, Pärnu, Tallinna mnt. 14, lihakauplus.
98. Johannes Korb'i rätsepatööstus, Valga, Vabaduse 16.
99. Sinaida Korsjukova, Tallinn, Sakala 13, puuviljakauplus.
100. Alfred F. Kruse, Tallinn, Vana-Posti 6—8, välisfirmade esindaja ja usaldusmees, äripidaja Alfred-Rudolf Kruse.
101. Johan Kukepuu, Pärnu, Riia mnt. 40, pagariäri.
102. Andres Kulk, Tori v., metsatööstus.
103. H. Kukk, Suure-Kõpu v., metsatööstus, äripidaja Hans Kukk.
104. H. Kukk, Tartu, Raekoja 25, toiduainete- ja tarbeainetekauplus, äripidaja Hedvig Kukk.
105. Richard Kulli lauasaagimistööstus, Avinurme v., Teadussaare k.
106. Rud. Kumel, Haapsalu, Posti 19, rätsepatöökoda, äripidaja Rudolf Kumel.
107. B. Kunz, Tartu, Ülikooli 11, kodused lõunad, äripidaja Berta Kunz.
108. Gustav Kurik, Põltsamaa, Konstantin-Pätsi 9, toiduainetekauplus, prokurist Voldeemar Tõevälja.
109. G. Kuulman, Narva, Posti 62, isiklik agent, äripidaja Girs Kuulman.
110. Jaan Kuusk, Vaimastvere v., metsatööstus.
111. Joh. Kägu, Kabala v., Villivere lk., talurahvatarvetekauplus, äripidaja Johannes Kägu.
112. H. Kärm, Tallinn, Narva mnt. 17, pagari- tööstus, äripidaja Helmi Kärm.
113. I. Käsi, Tartu, Narva 26, lõnga- ja koetud esemete kauplus, äripidaja Ida Käsi.
114. V. Kõrv, Erastvere v., Kanepi, rohu- ja värvikauplus, äripidaja Valter Kõrv.
115. E. Kõbas, Tartu, Vallikraavi 13—1, pesuõmblemistöökoda, äripidaja Elma Kõbas.
116. Toiduainetekauplus Aliede Lees, Tapa, Jaama 1.
117. Toiduainetekauplus Joh. Leht, Haapsalu, Metsa 4, äripidaja Johannes Leht.
118. L. Lemberg, Tartu, Vene 6, võõrastemaja, äripidaja Leida Lemberg.

- on Tallinn, Suur-Tartu mnt. 77 (enne Laulupeo 3).
28. Mihkel Kerge jätkab äritegevust, avades lina- ja viljakaupluse Vana-Kuuste v, Reola as. firma all „M. Kerge“.
29. Villem Kleemanni uueks perekonnamimeks on „Kaljuste“ ja tema Tallinnas, Valli 2 asetseva pudu- ja pesukaupluse firmaks on „V. Kaljuste“.

30. Gerta Kleemkuli perekonnamimeks on abiellumise tõttu „Johanson“ ja tema Tallinnas, Vabriku 15 asetseva pudu- ja kirjutusmaterjalikaupluse firmaks on „G. Johanson“.
31. Karl Konseni saapakaupluse asukohaks on majade ümbernummerdamise tõttu Tartu, Riia 36 (enne Riia 18).

(Järgneb)

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Uue tolliseaduse nõudeid importööridele.

Esimesest jaanuarist 1937. a. hakkab maksma R. T. 74 — 1936. a. avaldatud uus tolliseadus. Ühenduses sellega palub maksudevalitsus importööre muuhulgas silmas pidada asjaolu, et ühes ülesandekirjaga, mille alusel kaubaesemed tollirevideerimisele võetakse, esitavat faktuur või spetsifikatsioon sisaldaks seaduses üksikasjaliselt loeteldud andmeid. Nõuded andmete üle erinevad maksvast seadusest selle poolest, et peale esemete brutokaalu tuleb üles anda esemete kaal, arv või mõõt selle järgi, mis alusel esemed tollitakse.

Ühtlasi tuleb silmas pidada, et seadus loetleb terve rea puudusi faktuurides või spetsifikatsioonides, millede olemasolul viimased tunnistatakse puudulikeks ja langevad lisatolli alla kolme protsendi suuruses põhitolli summast. Seda silmas pidades tuleks importööridel aegsasti astuda ühendusse kaubasaatjatega ja anda neile eeskirju faktuuride ja spetsifikatsioonide koostamiseks uue tolliseaduse nõuete kohaselt.

Kaubakäsitajail tuleks aga tulevikus esitada tolliasutustele ühes ülesandekirjaga originaalfaktuurid või -spetsifikatsioonid. Juhtudel aga, kui need ei vasta uue tolliseaduse nõudele, tuleks esitada nende ärakirjad, täiendades neid puuduvate andmetega. Need abinõud hoiaksid ära lisatollide maksimisi.

Tartu Kaupmeeste Seltsi esimees Gustav Hendrikson 50-aastane.

21. detsembril 1936. a. pühitses Tartu Kaupmeeste Seltsi esimees Gustav Hendrikson oma 50. sünnipäeva.

Gustav Aleksander Hendrikson sündis 21. detsembril 1886. a. Tartumaal, Vasulas, Verkase taluomaniku pojana. Alghariduse sai ta Vasula vallakoolis ja täiendas end hiljem põllumajanduslikel kursustel, valmistudes põllumehe kutsele. Teenis siis sundaega vene kaardiväes 1908.—1911. a. Siirdus ärialale 1913. a. alguses, omandades Tartus Hans Luigalt toiduainete- ja vorstikaupluse. Võttis osa maailmasõjast ja pärast selle

lõppemist Eesti vabadussõjast Kuperjanovi partisaanide pataljonis. Pärast vabadussõja lõppu jätkas tegevust äri allal. Seltskondlikus tegevuses on ta osa võtnud mitmete organisatsioonide tööst. 1933. a. valitud Tartu linnavolikogusse. Olnud Tartu Kaupmeeste Seltsi asutaja liige ja kauemat aega pidutoimkonna juhataja ning viimasel ajal seltsi esimees.

Teraviljaturg.

M. n. kestis maailma teraviljaturul hindade kõvenemine. Tõus oli enam-vähem ühtlane kõigil börsidel. Praegune olukord maailma teraviljaturul on soodus hindade paranemiseks. Tagavara-des esineb enne pühi suurema nõudmise tõttu järjekindel vähenemine, ja kuna suuremad tootjad maad on pakkumistega tagasihoidlikud, ületab nõudmine praegusel pühade-eelsel elavamal kaubandushooajal mitmel pool pakkumise ning kaaskäiva nähtusena esineb hindade tõus.

M. n. kohta noteeriti tähtsaimail teravilja-börsidel järgmised hinnad kr. kv kohta (klambreis aasta tagasi samaaegsed hinnad):

Rukis: Chicago 14.68 (7.05), Winnipeg 12.74 (5.96), Hamburg (La Plata) 12.33 (7.26).

Nisu: Chicago 17.22 (13.16), Winnipeg 15.44 (11.37), Hamburg (Manitoba I) 19.21 (14.05), Liverpool 17.87 (11.89).

Mais: Chicago 15.73 (8.47).

Aastane hinnatõus on kõige intensiivsem Chicago ja Winnipegi noteeringuil, kus praegune rukkihind ületab üle kahekordselt aasta tagasi oleva taseme, kuna Hamburgis on kallinemine 70%. Seevastu samaaegne nisu hinnakõvenemine on rukki omast tunduvalt väiksem ja kõigub Ameerika ning Euroopa börsidel ca 35%. Samuti ületab ka mais tunduvalt l. a. taseme ja tõuseb 15.76 kr. kv-lt, mis on kõrgem aasta tagasi olevast tasemest 7,29 kr. ehk 86%.

Nisutaavarade seis maailmaturul (milj. kv.).

1. XI 1936	1. X 1936	1. XI 1935	1. XI 1934	1. XI 1933	1. XI 1932	1. XI 1931
83	86	121	135	140	144	144

Toodud aastate vahemikus näitavad nisu-tagavarad pidevat langust. 1. XI hinnati tagavaru 83 milj. kv-le, mis on madalam kuu tagasi olevast tasemest 3 milj. kv. ehk 4%. Praegune tagavara-nisukogus on samaaegselt m. a. seisust väiksem $\frac{1}{3}$ võrra, kuna tagavarade kõrgsust (1931) moodustab ta vaid 57%. Suurem tagavarade vähenemine esineb Austraalias, kus novembri algul olevad tagavarad ulatusid 0,5 milj. kv-le, moodustades vaid $\frac{1}{6}$ m. a. seisust. Samuti vähenesid tunduvalt ka tagavarad P.

Ameerikas, kus 1. XI hindade alusel nisutagavarad tõusid 70 milj. kv-le, jäädes maha aasta tagasi olnud tasemest 36 milj. kv. ehk $\frac{1}{3}$.

Väikemüügihinnad siseturul.

	Tallinn	Tartu	Pärnu	Valga	Haapsalu
rukis	18	13	13	14	14
nisu	23	23	23	23	23
oder	20	15	17	14	14
kaer	15	13	14	12,5	12
rukkijahu	18	15	15	15	15
sepikujahu	30	28	30	28	27

Tolliteateid.

Maksudevalitsuse direktori ringkiri nr. 427.

22. detsembril 1936. a.

I.

Avaldatakse teadmiseks, et kuldfrankides arvestatavate edasilükatud ja võlgujäänud tollimaksude ja sadamamaksude tasumisel tuleb võla summa arvestada võla tekkimise ajal maksvusel olnud päevakursiga.

Alus: Majandusministri otsus 8. XII 1936 nr. 8737as/11915as.

II.

Avaldatakse teadmiseks, et Soome merevalvelaevad kui politsei- või valvelaevad kuuluvad sama korra alla mis on maksev sõjalaevade kohta.

Alus: Majandusmin. kiri 15. XII 1936 nr. 10079.

III.

Avaldatakse teadmiseks ja käsitamiseks tollipeakomitee otsus:

Sisseveotariifis.

Kauba nimetus: lusikad, lihtsad, töödeldud.

Tollinõukogu otsus: määrata kaup t. t. § 153 p. 1 alla kuuluvaks.

Tollipeakomitee otsus: tunnistada kaup kuuluvaks t. t. § 154 p. 2 alla järgmistel põhjustel:

Nagu on selgunud osa tollipeakomitee liikmete poolt rauast lusikate valmistamise viisiga vastavas tehases tutvumisel, valmistatakse praegusel ajal säärased lusikad plekist stantsimise teel, sest et sel juhul materjali kadu on väiksem kui vitsrauast valmistamisel. Sama selgub ka vastavast literatuurist. Nii on „Meyers Lexikon“ 7. väljaanne 7. köide 1927. a. lht. 1116 öeldud, et varem on lusikaid taotud, nüüd aga lõigatakse (stantsitakse) neid plekist.

Ülaltoodud arvesse võttes tuleb tunnistada, et vaidluse all olevad lusikad on valmistatud raudplekist, kaetud lihtsa metalliga. (T. P. K. otsus 5. XI 1936 nr. 1215.)

Toiduainete turg.

London

Bacon, kaal 112 Ingl. naela 24. XII 36. a.	
Iiri	sh. 93/- — 95/-
Daani	” 92/-
Hollandi	” 88/-
Eesti	” 85/-
Rootsi	” 88/-
Poola	” 85/-

28 XII 36. a.

Nisu, kaal — 496 Ingl. naela = 225 kg	
Northern Manitoba	sh. 48/9
Rosario Santa Fe	sh. —
Jahu, kaal — 140 Ingl. naela = 63,5 kg	
Good Canadian	sh. 17/3
Odrad, kaal — 112 Ingl. naela = 50 kg	sh. 7/-
Kaerad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg	sh. 8/-
Linnad, cif per tn.	
Livonian, Basis Risten	£ 76/-
Tows Soviet	” 73/-

Manchester

Või, 24. XII 36. a.	
Eesti	sh. 97/- — 99/-
Läti	” 97/- — 99/-
Soome	” 100/- — 103/-
Rootsi	” 101/- — 103/-
Daani	” 106/- — 109/-
Uus Meremaa, finest	” 99/-
” ” first	” 96/-

Hamburg.

Nisu.

Sisemaa, 50 kg eest	
Manitoba, cif 100 kg eest term. \$	5.53
Hard Atlantic, cif 100 kg eest term. ”	5.58

Rukis 1000 kg. eest

La Plata, Hamburgis	sh. 168/-
” ” Amsterdamis	” 166/-

Suhkur, cwt. (50 kg.) 24. XII

Või, Berliinis, 24. XII 36. a.

toores	sh.	5 ³ / ₄ —5 ⁶ / ₆
Belgia	"	6 ¹ / ₂
Tšehhi	"	5 ⁴ / ₂
Poola	"	5/6
Hollandi	"	6 ¹ / ₂
Riis, Burmah II 50 kg. eest	Rmk.	10.50

Deutsche Markenbutter	Rmk.	—
Feine Molkeriebutter	"	—
Molkeriebutter	"	—
Landbutter	"	—
Kochbutter	"	—

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	11. XII	12. XII	14. XII	15. XII	16. XII	17. XII	18. XII	19. XII	21. XII	22. XII	23. XII
Frank	105.15	105.16	105.13	105.13	105.13	105.13	105.13	105.13	105.13	105.13	105.15
Dollar	4.9031	4.9018	4.9018	4.9056	4.9118	4.9143	4.9106	4.9106	4.9081	4.9131	4.9131
Rootsi kroon	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395
Daani kroon	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40
Norra kroon	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900
Saksa mark	12.185	12.180	12.195	12.190	12.200	12.215	12.210	12.205	12.205	12.210	12.210
Soome mark	226.68	226.75	226.81	226.60	226.68	226.68	226.75	226.75	226.68	226.68	226.68
Floriin	9.0075	9.0050	9.0127	9.01	9.0175	8.9975	8.9750	8.9675	8.9625	8.9675	8.9725
Liira	93.18	93.18	93.15	93.15	93.18	93.34	93.31	93.28	93.21	93.25	93.31
Helveetsia fr.	21.332	21.327	21.342	21.340	21.362	21.382	21.365	21.357	21.357	21.372	21.372
Tšehhosl. kr.	138.75	138.75	138.93	138.93	138.37	139.50	139.50	139.62	139.68	139.68	140.—
Belga	28.995	29.—	29.030	29.025	29.047	29.027	29.037	29.032	29.032	29.062	29.102
Peseeta	46.050	46.150	46.200	46.200	46.300	46.300	46.400	46.400	46.400	46.400	46.400
Šilling	26.15	26.15	26.18	26.18	26.18	26.25	26.25	26.12	26.18	26.18	26.21
Slott	26.—	26.—	26.—	26.—	26.—	26.—	26.—	26.06	26.06	26.06	26.06
Pengo	26.75	26.75	26.75	26.75	26.75	26.75	26.75	26.75	26.75	26.75	26.75
Latt	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—
Tšerv	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74
Höbe p/unts	21 ³ / ₁₆	21 ³ / ₁₆	21 ³ / ₈	21 ⁹ / ₁₆	21 ¹ / ₄	21 ⁵ / ₁₆	21 ¹ / ₄	21 ³ / ₈	21 ⁵ / ₁₆	21 ¹ / ₄	21 ¹ / ₄
Kuld p/unts	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.
Plaat. p/unts	9 ¹ / ₂ d.	10 d.	9 d.	9 d.	7 d.	5 ¹ / ₂ d.	6 ¹ / ₂ d.	7 d.	8 ¹ / ₂ d.	7 d.	6 d.

	B E R L I I N										
	11. XII	12. XII	14. XII	15. XII	16. XII	17. XII	18. XII	19. XII	21. XII	22. XII	23. XII
Naelsterling.	12.215	12.21	12.215	12.215	12.23	12.24	12.235	12.23	12.22	12.23	12.24
Frank	11.615	11.61	11.615	11.615	11.63	11.64	11.635	11.63	11.62	11.63	11.64
Dollar	2.490	2.490	2.490	2.490	2.49	2.490	2.490	2.490	2.490	2.49	2.490
Rootsi kroon	62.96	62.93	62.96	62.96	63.05	63.10	63.06	63.04	62.99	63.04	63.09
Daani kroon	54.53	54.51	54.53	54.53	54.61	54.65	54.62	54.60	54.55	54.60	54.64
Norra kroon	61.38	61.35	61.38	61.38	61.47	61.52	61.43	61.46	61.41	61.46	61.51
Soome mark	5.39	5.39	5.39	5.39	5.40	5.40	5.40	5.40	5.39	5.40	5.405
Floriin	135.55	135.55	135.57	135.54	135.61	135.83	136.20	136.33	136.30	136.40	136.41
Liira	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr.	57.23	57.23	57.24	57.23	57.24	57.23	57.23	57.25	57.20	57.24	57.25
Belga	42.11	42.11	42.10	42.08	42.09	42.12	42.12	42.12	42.09	42.10	42.09
Latt	48.42	48.42	48.42	48.42	48.42	48.52	48.52	48.52	48.52	48.52	48.52
Besti kr.	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—
Litt	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

16. XII 36.
J. Puhk ja Pojad suurveski saadused.

Nisupüül (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):
„Sampo“
„Kungla“
„Kalev“

Kroonid.
100 kg. 24.—
” 32.—
” 35.—

„Eesti parem“ 100 kg. 44.—
„Granular“ 40.—
Poolsõre ” 44.—
Sõre ” 45.—
Manna ” 45.—
Rukkijahu 100kg. 15—15.50
Rukkipüül ” 22.50
Kaerahelbed ” 31 00

		Kroonid.		
A/S. Rotermanni teh.				
Jahud: rukki	100 kg.	15.—	Kivisüsi, sepa, Yorkshire,	
" " püül	"	20.00—21.—	2 korda pestud, fr. Tallinn	1000 kg. 28.—
" nisu, pehme — sõre	"	22.00—45.—	Kivisüsi, auru, Newcastle „	" 27.—
Nisu,	"	23.00—25.—	Seemned: ristikheina, punane,	
Rukis	"	14—14 ¹ / ₂	hiline	100 kg. 130.00—140.00
Kaerad, toidu	"	12—13 ¹ / ₂	timuti	" 35.00—50.00
Odrad, õlle	"	—	Koks, kütte	—
" toidu	"	15.00—18.00	" gaasi, Tallinna gaasivabr.	1000 kg. 50.—
Herned, toidu, rohelised	"	23.00—25.—	Kütteturvas (riigi turbatööst.)	" 9.—
Riis, Burma II	"	44.50—45.50	Põlevkivi, fr. ladu Tall., netto	" 8.—
Kartulid, piirituse	"	—	Kütteõli	100 kg. 4.60 (v. 5.—)
" vabriku	"	—	Raskeõli	" 7.25 (v. 5.—)
" söögi	"	—	Estobituumen A. B. C (gudrong)	100 kg.
Kartulitärklis „Supérieur“	"	23.—	tünnid br.	" 8.75
Sirup, kartuli, 42%	"	24.00—26.—	" D. E. (pigi) „ „	" 8.75
Glükoos	"	24.—	Katuselakk, „ „	" 9.25
Margariin, kodumaa	"	70.00—80.—	Fenolaat, tünnides, netto	" 4.75 (v. 5.—)
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.80—2.40	Karbolineum „Estokarbolineum“	
" Eesti	"	1.00—2.30	A. B, netto	" 9.75—10.75
Kohv, Rio, Santos jne.	"	4.35—5.—	„Estokarbolineum“ C, netto	" 7.75 (v. 8.—)
" Kesk-Ameerika sordid	"	6.50—7.50	Raualak, tünnides, netto	" 16.75 (v. 8.—)
Tee, laht. oranž Pekoe, Tseilon	"	5.50—6.—	Imbutusõli A, netto, tünnides	" —
Tee, laht., oranž Pekoe, Java	"	5.00—5.50	C „ „	" 5.25 (v. 5.—)
Suhkur, peenike, Englise 100 kg.	42.50—42.75		Tolmuõli	100 kg. 5.— (v. 5.—)
" „ Poola	"	—	Asfaltmastiks	" 5.25
" „ Vene	"	41.50—41.75	" emulsioon	" 9.25
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun			Viljapuu-karbolineum, netto	ltr. 0.30
Irboska ja Narva	"	2.50	Autobensiin	" 0.26
" lahtine, Saksa, fr. Tallinn	"	2.50	Diiselmootornafta	1 kg. 0.10
" „ vene	"	2.30	Mootorpetrooleum, fr. iga sihtl.	" 0.11
" „ hispaania meresool	"	2.30	„nafta	" 0.10
Heeringad,			Raud, sordi	100 kg. 14.50—15.50
Šoti „Matties“, I sort, tünn	48.—49.—		" latt	" 14.50—15.50
sama koormaviisi „	—		" vits	" 19.00—24.—
Šoti „Matfulls“ I sort	" 52.—53.—		" plekk	" 22.00—30.—
„Matfulls“ II s.	" 51.00—52.00		" plekk, tsingitud	" 33.00—37.—
A-s. Kalandus	" 40.—		" talad	" 15.50—16.50
" „Matties“	" 42.—		Teras, talla, ree	" 18.50
" „Matfulls“	" 44.—		" vedru	" 23.00—25.—
Liha, sea, I sort	1 kg. 00.70—00.75		" valu	" 80.00—90.—
Liha, looma, I sort	" 00.28—00.45		Inglistina	" 470.—500.—
Õlikoogid, linaseemne	100 kg. 13.50		Seatina	" 50.—54.—
Sojatangud	" 15.25		Vaskplekk, punane	" 150.—200.—
Nisukliid	" 9.50		" valge	" 130.—170.—
Puuvillane riie, Bjas, netto	mtr. 0.49.5—0.62.5		Tsinkplekk	" 65.—75.—
" „ Mitkal „	" 0.36.5—0.47.5		Masinaõli	" 18 ¹ / ₂ —21.—
			" „ poola	" 18 ¹ / ₂ —21.—
			" „ ameerika	" 18 ¹ / ₂ —21.—
			Mootoriõli, ameerika	" 35.00—60.—
			Autoõli, ameerika ja daani	" 42.00—105.—
			O/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-	
			teõli, tsistern. fr. Tallinn	1000 kg. 45.00—50.—
			Linaseemneõli	100 " 67.00—69.—
			Värnits	" 69.00—70.—
			Tsilindriõli, Ameerika	" 29.00—45.—
			Nafta, Vene	" 10.00—11.—
			" „ Ameerika	" 10.00—10.50
			" „ Poola	" 10.00—10.50
			Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid	" 11.50—12.50
			" „ Ameerika „ „	" 11.50—12.50
			Bensiin, Eesti, riigi põlevkivi-	
			tööstuse segabensiin, fr. Tallinn, pr. l.	—26
			O/Ü. Eesti Kiviõli bensin, „Estolin“,	
			tsistern. fr. Tall., ühesteedemaks. „	—29
			Bensiin, I s. välisbensin	100 kg. 40.—
			Piirit., puh., eksp. (ekskl. v.) fob. Tall. h/l	32.00—34.—
			Pesusooda, kodumaa	100 kg. 8.25—8.75
			Seebikivi	" 26.—28.—

Linahindade noteerimise komisjon noteeris 11. XII 1936. a. järgmised lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel (s. o. sortide eest, mis vastavad Põllutööstusministeeriumi lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise poolest):

Tendents: selguset.	Petseri- ja Võrumaal	Mujal Eestis
Lina, ristna R	116	114
hoffsdreiband HD	107	105
dreiband D	98	96
ordinäärdreiband OD	89	87
liivi ordinäärdreiband LOD	80	78
takupraak H	71	69
Takud Codilla I	1 kg. —.89	
" " II	" —.80	
" " III	" —.71	
" ehituse	" —.17	
Õlilinasemned, % baas	100 kg. 16.00—17.—	
Linaseemned, külvi, % baas	" 23.00—25.00	

Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg.	Kroonid	6.—
„ tsinkvalge, välism.	0.42—0.44	
„ tinavalge,	0.80—0.82	
„ ooker,	0.16—0.29	
Väetisained: Superfosfaat kott	4.65—5.05	
Superfosfaat 22—23%	4.15	
Kaalisool	10.55	
Lubisalpeeter	13.75	
Lubjaammonsalpeeter	16.—	
Kondijahu	12.—	
Väävelhapu ammoniaak 30%	14.—	
Fosforiit, eesti, 25—27%	3.15	
Nitrofoska	21.15	
Paber, rotatsiooni 100 kg.	23.20	
Tsement,		
Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere	6.45	
paberkottides	5.95	
Kriit, toores 100 kg.	4.15—4.40	
„ pestud	4.25—4.40	
Kivitõrv	14.00—24.00	
„ Riigi põlevkivitööst.	9.25	
Puutõrv	15.00—16.00	
Lubi	2.55—3.—	
Kips, jahvatatud „ „	15.—	
„ krohvimise fr. Tallinn „	32.00	
Silikaat, I s., fr. vabrik	37.00	
Tulitikud, originaalkast . . . (5000 toosi)	126.—	
Tallanahk, eesti nahast 1 kg.	2.30—2.60	
Tallanahk, Ameerika, I s.	2.40—2.60	

Metsamaterjalide hinnad fr. laduplats Tallinn.

Palgid: kuusk ja mänd . . . thm. kr.	18.00—20.—
Pakud, kuuse 8.00—9.00 kase thm. „	17.00—26.—
„ lepp, I sort	32.—
„ „ II sort	20.—
„ haab I „	35.—
„ „ II „	25.—
Prussid	32.00—34.00
„ kuusk u/s	36.—
„ „ IV sort.	31.50
„ mänd u/s	38.—
„ „ IV s	33.50
Kastilauad	46.00—48.00
Krohviliistud	26.00—32.00
Paberipuu r.-m.	6.50—7.50
Tendents: väga kindel.	

Lambavill 15. VIII 36. a.

„ I sort 1 kg Kr.	3.55
„ II „	2.80
„ III „	2.05

Puuvill, Liverpooli börs.

American Fully Middling inglise nael (lbs) eest ingl' pennides (d) loko 6.99, detš. 6.78, jaan. 6.76, märts 6.75, mai 6.72, juuli 6.67, okt. 6.42.

Kartulid. — Tendents: kindel.

Söögikartul Virurannas Kr.	—
„ „ raudteejaamades „	2.20—2.50
Seemnekartul	—
Tööstuskartul	1.60—2.40

Või. — Tendents: vaikne.

sort 1 kg Kr. 135.—, mis tulnud sisse 7. — 13. XII 36.

Peekonsigade nädalahinnad Tallinnas 11. XII 1936. a.

Peekonsigade tapakaalud:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	0.82	0.77	0.71	
55,5—59 „ } 72,5—75 „ }	0.77	0.73	0.67	
50—54,5 „ } 75,5—80 „ }	0.73	0.69	0.66	Siseturu hinnad

Piim. Noteerimise komisjon noteeris 14. XII 1936. a. talupidajate poolt müüdava piima hinnaks Tallinnas ühe liitri eest:

I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	12	s. ltr.
I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	11	„ „
II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	11	„ „
II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	9—10	„ „

Juust 14. XII 1936. a.

Juustu hinnaks noteeritakse ilma riikliku juuremaksuta fr. Tallinn Šveitsi juustu eest	
sort 12 A 115 senti kg. Šveitsi	125.—
„ 11 A 110 „ „ Hollandi	100.—
„ 12 B 107 „ „ Backstein	100.—
„ 11 B 103 „ „ Konserv.	130.—
Tendents: kindel.	

Aiasaadused. Aiasaaduste hindade noteerimise komisjoni koosolekul 11. XII 1936. a. noteeriti:

Sibulad, ekspordikõlvulised, fr. kogumisp.	s. kg
Tendents:	
Sigurid, „ „ „	15 s. kg.
Tendents: kindel.	
Õunad, „ „ Tallinn, 36—38 s. kg.	
Tendents: vaikne	
Kurgid, kons. eksp.-kõlv. ca 5 kg. plekknõu 2.—	
Tendents: elavam	
Jõhvikad, ekspordikõlvulised, fr. kogumispunkt: pakkimiskuludeta	16—17 s. kg.
Tendents: püsiv.	

Lina Prahid.

Tallinn — Stettin 1000 kg.	sh.	26/—
„ — Gent	„	27/6
„ — Dundee	„	30/—

Puumaterjalid. Standard

Tallinn— London	sh.	32/6 nt.
„ — Hull	„	37/6 gr.
„ — Southampton	„	—
„ — Manchester	„	41/6
„ — Grangemouth	„	29/—
„ — Belfast	„	42/6
„ — Dundee	„	31/—
„ — Antwerpen	„	33/6
„ — Gent	„	33/6
„ — Rotterdam	„	33/—
„ — Amsterdam	„	37/—

Segakaup.

Tallinn — Stettin 1000 kg rmk.	18.00—30.—
„ — London 1016 kg sh.	17.00—40.—
„ — Stokholm 1000 kg rkr.	11.00—30.—
„ — Stettin, või, tünn rmk.	1.50
„ — London	sh. 2/6

Väärtpaberite kursid

Tallinna börsil 30. XI 1936. a.

Väärtpaberid	Nomini- vaart	Võuame divvd.	Tehtud	Kroonides	
				Ostjad	Müüjad
1927. a. 7 ⁰ / ₀ E. v. valtslaen (dollarites)	1000	—	—	3600	3700
1927. a. 7% välislaen £	100	—	—	1780	1830
Riigik. pantk. võõrandat. maade eest tasu maksm. s. A. B. C (55 a.) 2.66 ⁰ / ₀	100	—	—	66	69
Majandusmin. rahandus- osakonna pantkirjad:					
seeria D. (20 a.) 2.66 ¹ / ₂	100	—	—	57	—
" E. (20 a.) 2.66%	100	—	—	60	—
" F. (9 a.) 2.66 ¹ / ₂	100	—	—	52	—
Pikalaenu Panga:					
pantlehed (20 a.) 6% . . .	1000	—	—	1000	—
võlak (20 a.) 5%	5000	—	—	5000	—
" (5 a.) 5%	5000	—	—	5000	—
" (5 a.) 4 ¹ / ₂ %	5000	—	—	5000	—
" (5 a.) 4%	5000	—	—	5000	—
Asunduskapit. 4% võlakirj.	100	—	—	90	—
6 ⁰ / ₀ E. Hüpöt. Panga pantl.	100	—	—	90	91
5% Eesti Maakrediitseltsi pantlehed	100	—	96	96	97
5% Tall. Immoobilpanga pantlehed rbl.	100	—	—	3.—	3.25
4 ¹ / ₂ % E. Maap. pantl. (7 s.)	100	—	—	100	—
4 ¹ / ₂ % " " " (8 s.) 5a	100	—	—	100	—
4 ¹ / ₂ % " " " (9 s.)	100	—	—	100	—
Aktsiad:					
Eesti Panga aktsiad	50	8%	—	63	66
Krediit Pank	50	5%	—	—	—
Pärnu Krediit Pank	50	3%	—	—	—
Tartu Tööstuse Pank, a/s.	50	3%	—	—	—
Balti Puuvilla Ketr. ja Kud. Vabr. A/S.	50	3%	—	—	—
Eesti elektrimasin. ehi- tuse a.-s., end. „Volta“ . . .	50	8%	—	—	—
„Eesti Union“ kindl. a/s.	50	6%	—	—	—
„Ephag“ Eestim. rohu- ja apteegikaub. ühing	100	6%	—	—	—
Eestimaa trükkikoda a/s. . .	50	—	—	—	—
„Ilmarine“ a/s.	100	—	—	—	—
„Fr. Krull“ a/s.	50	—	—	—	—
„Hansa“ kinnit. a/s.	50	16%	—	—	—
„Kinnisvara o/üh.	50	—	—	—	—
„Kütte Jõud“ a/s.	100	—	—	—	—
„Majaomanik“ kinnisva- rade kasut. o/ü.	50	—	—	—	—
„Massoprodukt“ a/s.	50	—	—	—	—
„Mootor“ o/ü.	50	6%	—	—	—
Narva Kirjastusühisus	50	—	—	—	—
Piirituse puhastamise vab- rikute o/üh.	500	3%	—	—	—
„Polaris“ Eesti kindlus- tuse a/s.	50	12%	—	—	—
„Port-Kunda“ a/s.	50	4%	—	—	—
Põhja kindlustuse a/s.	50	8%	—	—	—
Saku Õlletehas a/s.	50	—	—	—	—
C. Siegel a/s	50	6%	—	—	—
Sindi Tekstiilvabrikute Üh. türi Paberi- ja Puupapi- vabrik a/s.	50	—	—	—	—
Ühiselu“ a/s.	50	—	—	—	—
O/ü. „Tarlon“	50	—	—	—	—
Kreenholmi Puuvillasaa- duste Manufakt. o/ü.	5000	1 ¹ / ₂ %	—	—	—
„Eesti Kiviõli“ a/ü. 1922. ja 1936. a.	50	—	50	50	51

Tallinna fondibörsi

kursisedel.

		19 XII 1936	21. XII 1936	22 XII 1936	23 XII 1936	24. XII 1936	28 XII 1936
New York dollar	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	3.67	3.67	3.67	3.67	3.67	3.67
	M.	3.73	3.73	3.73	3.73	3.73	3.73
London 1 nael- sterl.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11
	M.	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35
Berliin (clear- ring) 100 s. rugim.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	135.—	135.—	135.—	135.—	135.—	135.—
	M.	138.50	138.50	138.50	138.50	138.50	138.50
Helsingi 100 soo- me m.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98
	M.	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10
Stokholm 100 root- si kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40
	M.	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60
Kopenh. 100 daa- ni kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85
	M.	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05
Oslo 100 nor- ra kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95
	M.	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15
Pariis 100 prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	17.17	17.17	17.17	17.17	17.17	17.17
	M.	17.42	17.42	17.42	17.42	17.42	17.42
Amsterd. 100 flo- riini	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	201.25	201.35	201.45	201.30	201.30	201.25
	M.	204.25	204.35	204.45	204.30	204.30	204.25
Riia (clear- ring) 100 latti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	73.—	73.—	73.—	73.—	73.—	73.—
Zürich 100 helv. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	84.55	84.55	84.55	84.50	84.50	84.50
	M.	85.80	85.80	85.80	85.75	85.75	85.75
Brüssel 100 bel- gat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	62.20	62.20	62.20	62.15	62.05	62.05
	M.	63.10	63.10	63.10	63.05	62.95	62.95
Milaano 100 liirat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	19.10	19.35	19.35	19.35	19.30	19.30
	M.	19.60	19.65	19.65	19.65	19.60	19.60
Praha 100 tšehh. kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	12.94	12.92	12.92	12.92	12.89	12.89
	M.	13.14	13.12	13.12	13.12	13.09	13.09
Viin 100 austr. sh.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	68.40	68.75	68.60	68.60	68.50	68.50
	M.	70.10	70.45	70.30	70.30	70.20	70.20
Budapest 100 pen- got	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—
Varssav 100 slotti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	63.10	68.90	68.90	68.90	68.90	68.90
	M.	70.80	70.60	70.60	70.60	70.60	70.60
Kaunas 100 litti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	61.90	61.90	61.90	61.90	61.90	61.90
	M.	63.40	63.40	63.40	63.40	63.40	63.40
Danzig 100 guld- nat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	69.10	68.90	68.90	68.90	68.90	68.90
	M.	70.80	70.60	70.60	70.60	70.60	70.60
Madrid	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—

Õnnerikast uut aastat

oma kaubatarvitajale ja ärisõpradele soovivad firmad:

Eesti Kummifööstuse O.-Ü.

PÕHJALA

Tallinn, Pikk tän. 33

Telefon 443-12

A-S.

Rumberg, Tuberg & Ko.

ja

O/ü. «VIRU»

S. Kloostri 22/18

Õnnerikast uut aastat

oma kaubatavifajaie ja ärisõpradele soovivad firmad:

A. TÕNISSON & Ko.

Rüütli 28/30

Tel. 452-60, 430-25 ja 471-18

O-Ü. «TARMO»

Narva 6

Tel. 308-54
306-50

Kindlustus-Aktsia-Selts

EESTI-UNION

S. Karja 18

Tel. 445-10

Pudu-, moe- ja manufaktuurkauba suurladu

E. LERENMANN

S. Karja 10

Tallinn

Tel. 446-43

Õnnerikast uut aastat

oma kaubatarvitajale ja ärisõpradele soovivad firmad:

Kondiitri- ja pagariäri

JOH. TOOM

Pikk t. 1. Telef. 429-73.

Tallinn.

Osak. Nunne t. 7

Lihaärid

Vennad Laks

Turu-
kaubamajas
nr. 7, tel. 461-30
„ 17, „ 455-82
„ 30.

Vorsti-
tööstus
S. Tartu 65.
Tel. 317-26

K-M.

Rud. Niibo

Valli 4.

Tel. 450-66

Speditsioon

A-S.

Grünberg ja Ko.

Pärnu 6-43.

Tel. 445-16

Speditsioon

Fr. Strauss ja Ko.

Pärnu 6-43.

Tel. 445-27

Riidekauplus

Julius Rosing

S. Karja 11.

Tel. 445-84

Antiikaskjade- ja mööbli-
kauplus

A. Pastarus

V. Posti 7.

Tel. 445-56

Õnnerikast uut aastat

oma kaubatarvitajatele ja ärisõpradele soovivad firmad:

P. K. „Dõieksport“

Keskmeierei

Jakobsoni 14.

Telefon 305-18

Keila villaketramise
ja
kudumise tööstus

Soo t. 27.

Tel. 461-01

Tõ. Büttner'i

kudumistööstus

Luža 40.

Tel. 448-10

Ladu: Estonia all 10. Tel. 462-34

Šokolaadi- ja komvekki-
tööstus

„Soliid“

Kopli 36.

Tel. 438-30

A.-s.

Hüppler ja Ko.

S. Tartu 43.

Tel. 305-01

**K. A. Rütman ja
Ko.**

Pärnu 9.

Tel. 466-72

Karastavate jookide
tööstus

«Tervis»

Herne 14

Tel. 463-35

Õnnerikast uut aastat

oma kaubatarvitajaile ja ärisõpradele soovivad firmad:

Lakivabrik

„Fortuna“

Lembitu 7.

Tel. 479-07

Speditsiooniäri

A. J. Trankmann ja Ko.

Pärnu 6.

Tel. 442-57

Kirjaümbrike- ja paberi ümbertöötamise tehas

O-ü. RAF. HAARLA

Tina 9.

Tel. 302-56

Tallinna Majaomanikkude
Pank

Harju 45.

Tel. 478-50

Rohu- ja värvikauplus

E. Günther

Tallinn

Tartu

Viljandi

Pärnu

Keemiatehas

«AROOM»

Narva 10

Tel. 304-09

Õnnerikast uuf aastat

oma kaubatarvitajaile ja ärisõpradele soovivad firmad:

Trükikoda, raamatuköite- ja
karbiööstus

„Dõime“

Asut. 1921

Estonia pst. 17 Tel. 455-58

Ud

Loun & Schifikov

Niguliste 18 Tel. 434-37

Vedru- ja mehaanikatööstus

H. Feierbach & Ko.

Jaama 10 Tel. 304-04

A.-S.

«SAVI»

Pärnu 31 Tel. 459-88

A.-S.

Oskar Kõlgas

Tallinn

Kuukiri

„KONJUNKTUUR“

avaldab Konjunktuurinstituudi uurimustöid

Toob Konjunktuurindekseid tähtsamate **majanduselu** nähtuste kohta originaalsel ja **piltlikul** kujul.

Annab Eesti majanduselu nähtuste igakülgse objektiivse hinnangu.

Jälgib välismaa majanduselu, maailmamajanduse ja ühiskondlikke probleeme.

Kuukiri „KONJUNKTUUR“ ilmub iga kuu algul vihkudena 64—80 lk. Tellimishind Kr. 8.— aastas, poolaastas Kr. 5.—.

Nädalakiri

„MAJANDUSTEATED“

toob järjekindlat informatsiooni saaduste ja kaupade tootmise ning turustamise kohta ja lühemaid ülevaateid ning uudiseid.

Kõiki alasid püütakse käsitleda eriti just **praktilisest küljest**, et olla abiks meie tööstuse ja kaubanduse tegelasile.

„MAJANDUSTEATED“ ilmuvad igal teisipäeval, 20 lk. kaustas, tellimishind Kr. 5.— aastas, poolaastas Kr. 3.—.

Ühes kuukirjaga „KONJUNKTUUR“ tellimishind Kr. 12.— aastas, poolaastas Kr. 7.—.